

31 Jan. 1947 - Nummer 3

40ste Jaargang

Losse nummers

20 cent

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West”

Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 6.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

De ware weg

Den toestand in Indië kan men zich niet scherper voor oogen stellen, dan zoo men bedenkt, dat slechts op enkele plaatsen van Java, Sumatra en Madoera een Nederlander en een Indonesiër elkander vrijelijk kunnen ontmoeten. Duidelijker: op enkele welbewaakte deelen na zijn Java, Sumatra en Madoera voor den Nederlander zoozeer vijandelijk gebied geworden, dat hij er zich niet zonder direct levensgevaar kan bewegen. In dit voornaamste deel van Indië is de werkelijke toestand hiermede op het scherpst aangeduid. De zeven of acht kleine deelen dezer eilanden die als enclaves in het republikeinsche gebied liggen, vormen oases van veiligheid, orde en recht.

Buiten die oases: de haat, de vijandschap, de terreur.

Binnen deze oases vindt men de vreedzame samenleving van alle volksgroepen, zooals die steeds in Indië placht te bestaan. Daar gaat men rustig aan het werk; daar werken de Nederlanders, de Indonesiërs en de Chineezers, zooals zij dit steeds plachten te doen. De volksgroepen, de rassen en de politieke overtuigingen zijn er zeer uiteenlopend, gelijk zij dit steeds zijn geweest; deze verschillen van landaard, ras, aanleg en ontwikkeling staan aan de harmonische samenwerking in geen deele in den weg.

Het duidelijkste, zichtbaarste en schrijnendste verschil tusschen vroeger en nu ligt in het feit, dat deze vreedzame samenwerking zich vroeger uitstreckte over gansch het gebied van Nederlandsch-Indië, en dat zij thans op Java en Sumatra beperkt is tot die splinterkleine gebieden rondom een zevental der grootste steden.

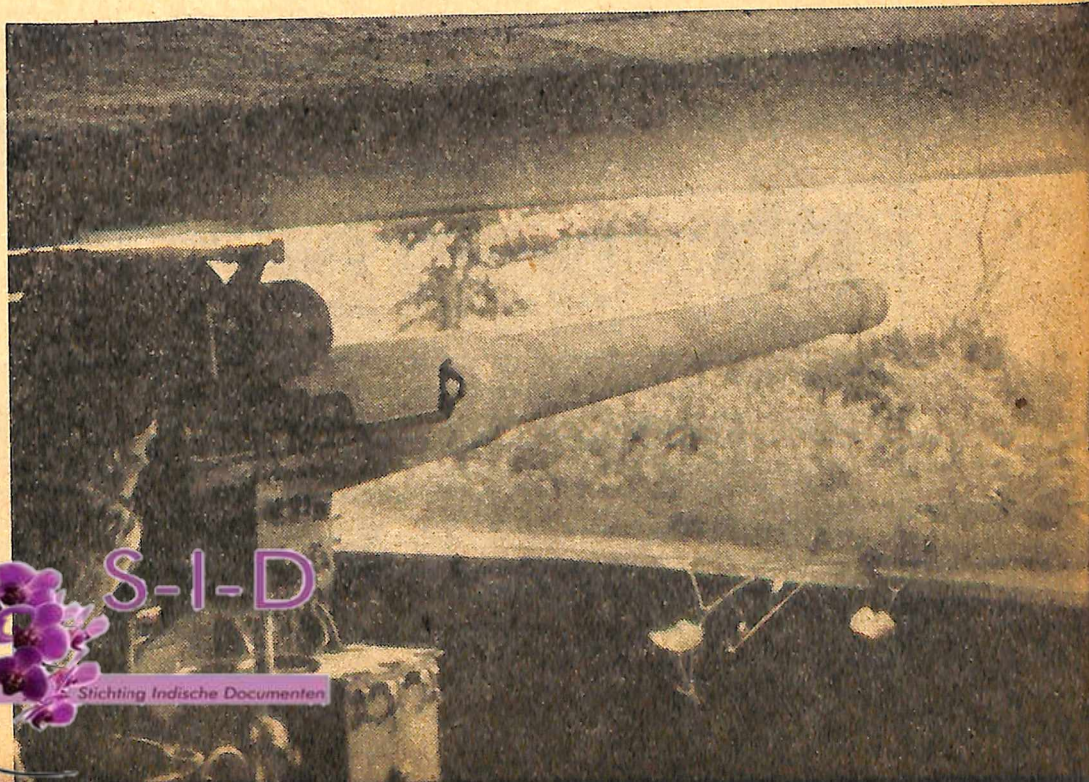
Het cardinale feit, dat men geneigd is uit het oog te verliezen, is, dat ook in die kleine plekken van orde en veiligheid deze samenwerking der volksgroepen alleen mogelijk is, doordat zij door de Nederlandsche troepen zorgvuldig worden bewaakt. Nam men rondom Batavia, Bandoeng, Semarang, Soerabaja, Palembang, Padang en Medan den ring van Nederlandsche troepen weg, zoo werden ook deze oorden van veiligheid en recht overspoeld en verzwolgen door de hoog opslaande

De samenleving van Nederlanders, Indonesiërs en Chineezers in de zeven werkelijk bevrijde gebieden van Java en Sumatra slechts mogelijk door de bescherming der Nederlandsche troepen. Zoo waakt over Medan deze Nederlandsche wachtpost bij het geschut...

golven van haat en vijandschap, welke de storm der republikeinsche agitatie heeft veroorzaakt. Het feit, dat de Commissie-Generaal, de Indische regeering en hare ambtenaren hun politiek kunnen voeren, danken zij louter aan de bescherming der Nederlandsche troepen. Het feit, dat in deze zeven beperkte gebieden een min of meer normaal maatschappelijk leven mogelijk is, bestaat alleen door die militaire bewaking. Het feit, dat in die zeven streken de Inheemsche bevolking weer veilig en rustig op het land en in de werkplaats aan den arbeid is, zonder geterroriseerd, beroofd en geplunderd te worden, bestaat alweer uitsluitend, doordat de Nederlandsche troepen hun beschermenden ring om die gebieden gesloten houden.

Doorbreek dien ring, neem die troepen weg, laat één oogeblik de militaire bescherming rondom dit zevental plaatsen op Java en Sumatra vervallen, zoo worden zij overstroomd door de booze machten, die haar thans omringen. Dan is er geen sprake meer van voortzetting van „onderhandelingen”, noch van het continueeren van het „politiek gesprek”, noch van het overwegen van het probleem der onderteekening van Linggadjati en van de interpretatie daarvan. Dan is er evenmin sprake van zelfs maar de geringste veiligheid van lijf en leden der Nederlanders, de Commissie-Generaal niet uitgezonderd. Dan vallen zoowel de Nederlanders, als de Chineezers en de Indonesiërs ten prooi aan de terreur, waartegen zij thans uitsluitend door de waakzaamheid der Nederlandsche troepen worden beschermd.

Dit is een harde waarheid. Dit is echter de realiteit. Dit is

S-I-D

Hoe

is het

Kerstrapport ?

Is het behoorlijk? Gelukkig! Is het minder goed? Dan is het zaak, na te gaan, of voor Uw zoon of dochter wel het juiste type school is gekozen. Of waarop speciaal getet moet worden, wil het volgend rapport beter worden. Het kost méér dan alleen studiegeld, indien Uw zoon of dochter niet mee kan op school; het kost ook zelfvertrouwen en levensgeluk. Zekerheid verschaft U een psychologisch-, psychotechnisch-, graphologisch- en medisch onderzoek op het

PSYCHOTECHNICUM

der

NED. STICHTING VOOR ORGANISATIE

Achter St. Pieter 23-25 UTRECHT, Tel. 16484 en 12328

- Totale kosten f 40.—.
- Rapport binnen enkele dagen.

U gaat naar Indië ?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIEGTUIG,

„De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestrisico.

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

INDISCH RESTAURANT

„Ardjoena”

Groot Hertoginnelaan 68,
Den Haag, Telef. 391332

Dagelijks Rijsttafel

 vanaf 12 uur

RESERVEERT TIJDIG UW TAFEL

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

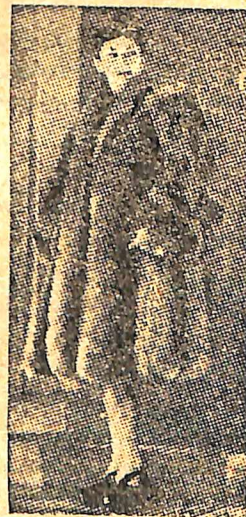
BONT- MANTELS

- Pracht collectie
- Chique pasvorm

Peperzak

„Beheerscht het vak”

Edisonstr. 126, Tel. 33.45.32, Den Haag

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie en analyse inbegrepen. Opvoeringen door de jonge kunstenaars worden voorbereid.

Inlichtingen: Schepenstraat 89A, Tel. 45499, Rotterdam

de werkelijkheid van Indië in 1947. Wie haar miskent als burger, maakt zich schuldig aan zelfbedrog. Wie haar miskent als staatsman, staat schuldig aan grof plichtsverzuim.

Men kan den toestand in Indië slechts dan verstaan en men kan alleen de mogelijkheid van het bereiken eener oplossing verkrijgen, zoo men uitgaat van deze harde werkelijkheid

De fouten en de misslagen, welke in Indië zijn begaan en nog worden begaan, vinden hun oorzaak niet alleen in een miskenning dezer werkelijkheid. Zij ontstaan ook doordat men deze realiteit slechts voor een deel erkent. Zelfs is deze gedeeltelijke miskenning niet minder schadelijk dan een algeheele verloochening zoude zijn. Zij toch miskent de oorzaken; zij miskent tevens het karakter van den toestand.

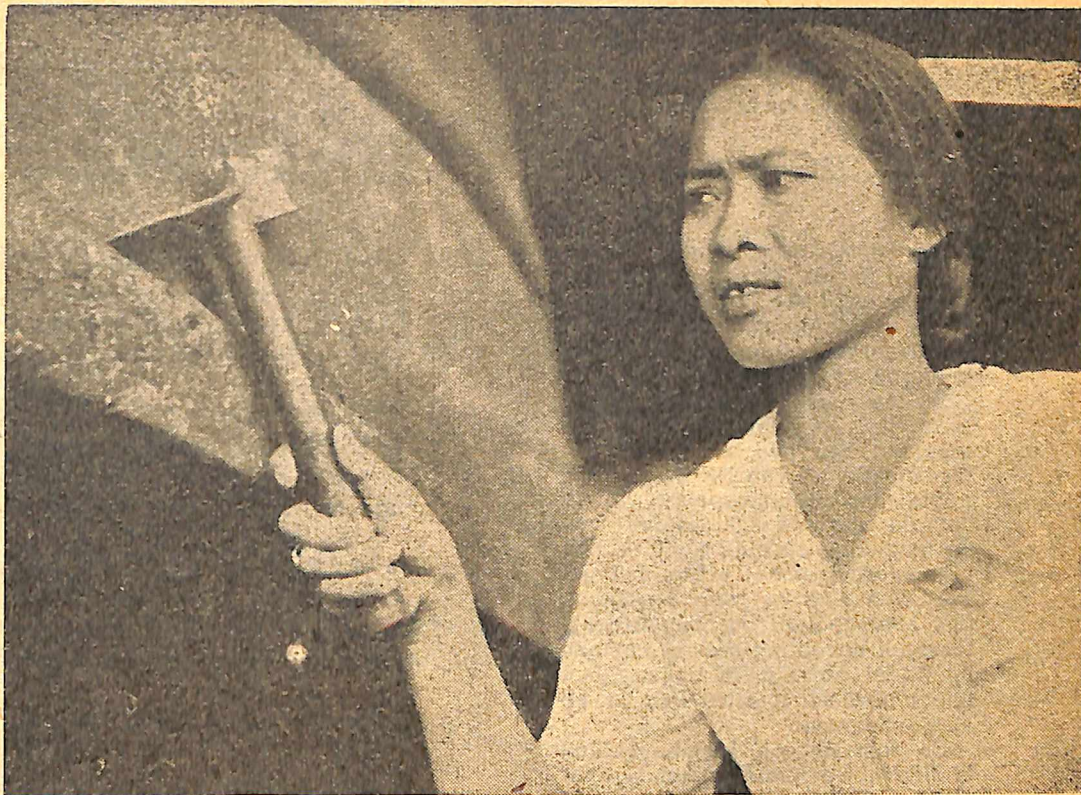
Het is namelijk niet zoo, dat die zeven stippen van recht en orde, welke zich op Java en Sumatra bevinden, als zeven witte vlekjes in een rood gebied geteekend zouden kunnen worden. Het is niet zoo, dat de bewoners dezer zeven oorden omringd zouden zijn door een in haar geheel vijandige massa. Het is niet zoo, dat de paar miljoen menschen van elken landaard, die in deze zeven plaatsen vredig samenwonen, beschermd moeten worden tegen de vijftig miljoen rondom haar. In werkelijkheid zou de groote meerderheid dier vijftig miljoen zich maar al te gaarne onder dezelfde bescherming van dezelfde troepen plaatsen, die in die zeven bevoorrechte oorden voor recht en veiligheid zorg dragen.

Die miljoenen Indonesiërs van het binnenland kunnen dat niet. Zij kunnen die oorden van rust en orde niet bereiken, zoo min als wij hen bereiken kunnen. Die tientallen miljoenen Indonesiërs worden van ons gescheiden door een muur van haat. Het is niet de haat, die in hun eigen hart zou wonen; het is de haat, die aangewakkerd en fel angeblazen wordt door bepaalde leiders van de „republiek”. Deze leiders zijn tot elke wandaad en tot ieder misdrijf vlot bereid om zorg te dragen, dat de kloof tusschen de veilige gebieden en de massa der bevolking niet wordt overbrugd. Zij houden bij dezen afgrond gewapend de wacht. Zij sturen dag en nacht hun roovers en hun terroristen uit. Elken dag en elken nacht sneuvelen dan ook de Nederlandsche soldaten, die de veilige oorden bewaken. Op ieder uur van den dag en in alle donkere uren van den nacht loert op deze soldaten het gevaar. Loert op hen de vijandschap dier opgezweepte voorposten van een militante „republiek”.

Hier ligt de kern van de zaak. Er zijn nu reeds eenige maanden verstreken sinds men het accoord van Linggadjati parafeerde. Na die parafen kwamen de paraphrases. Na de paraphrases kwamen de interpretaties. Na de interpretaties kwamen de ontkenningen. En de tijd verstreek.... De maanden zijn voorbijgegaan en er zijn nu even zoovele „Linggadjati's” als er deelnemers aan de besprekingen waren. Er is een „Linggadjati”, zooals het in de plaats van dien naam ter tafel lag en zooals het met de welwillende instemming van Lord Killearn door Prof. Schermerhorn en den heer Sjahrir werd geparafeerd. Er is het „Linggadjati” van die notulen, waarvan men afwisselend verklaart, dat zij geheim doch niet bindend, dan wel niet geheim doch wel bindend zijn. Er is het „Linggadjati” naar den uitleg welken minister Jonkman en de Ministerraad er aan hebben gegeven. Er is het „werkelijke Linggadjati” van Prof. Romme en dan is er natuurlijk nog het „Linggadjati” van Soekarno....

Zooveel hoofden, zooveel zinnen. Zooveel partijen, zooveel uitleggingen van het accoord. Zooveel groepen, zooveel plannen om het accoord al dan niet te aanvaarden. Temidden van deze spraak- en begripverwarring is één ding zonneklaar:

zeer sterke groepen in de republiek verzetten zich uit alle macht tegen het aanvaarden van het accoord. Zij onderscheiden zich van de andere groepen der republiek slechts hierin, dat dezen het niet willen uitvoeren en het ook niet willen onderteekenen, en dat de anderen het wel willen onderteekenen, maar het natuurlijk evenmin willen uitvoeren. En wanneer er in de kringen van de machthebbers dezer republiek al figuren mochten zijn die metterdaad voornemens en bereid zouden zijn tot uitvoering en naleving van het accoord na de onderteekening,

Goed werk in Indië... Overal, waar de Nederlandsche troepen rust en veiligheid beschermen wordt gewerkt aan het herstel. Ook de vrouwen werken mede, zooals deze Soendaneesche, die de verf bikt op een scheepswerf te Batavia.

ning, dan is er geen sprake van, dat zij hiertoe bij machte zouden zijn. Dit leert de oppositie genoegzaam. Zoo de sterkste partijen der republiek er al niet in slagen Soekarno terug te houden van een onderteekening, die hij, gesteund door de communisten, van harte voorstaat, zoo zouden deze partijen ongetwijfeld sterk genoeg zijn om na de onderteekening zich tegen de uitvoering van elk artikel te verzetten, hetwelk hun niet aanstaat. Samenvattend: de Commissie-Generaal zal er op zijn best in slagen nog enkele handteekeningen te verwerven onder een document, hetwelk een „verdrag” bevat, hetwelk de Indonesische onderteekenaars niet van plan zijn uit te voeren en hetwelk zij niet zouden kunnen uitvoeren, zoo zij het al wilden.

Men pleegt bij dit alles ook in onzen kring de vraag te stellen wat er dan wel gebeuren moet. De aanwijzing van het juiste beleid vindt haar richting in de vermelding van de fouten van het gevoerde beleid. Men faalde, door hardnekkig een accoord na te streven met groepen en figuren, die van vijandschap jegens de Nederlanders bezielde zijn en wier geheele existentie op die vijandschap gegrondvest is. Hieruit volgt, dat het juiste beleid zich moet richten niet op onze vijanden, doch wel op onze vrienden. Men faalde voorts, doordat men een ons welgezinde bevolking verloren liet gaan onder den druk eener terreur, welke slechts in Duitschland en in Japan haar gelijke vond. Hieruit volgt, dat het juiste beleid gericht moet zijn op het bestrijden van deze terreur en op het bevrijden in den volsten zin des woords van de volken, die door de leiders der republiek gekneveld worden op een wijze, zoo hard en genadeloos als zij sinds de komst der Nederlanders in den Archipel nimmer meer gekneveld zijn. Men faalde, doordat geruimen tijd een volgens haar eigen hoogste leiding ruimschoots toereikende troepenmacht in Indië aanwezig was om orde en veiligheid te herstellen, zonder dat men van dit middel gebruik wilde maken. Hieruit volgt, dat het juiste beleid ligt in een tijdig en krachtig doen optreden dezer gezagsmiddelen, ten einde orde en veiligheid te scheppen. Deze orde, deze rust en deze veiligheid werden reeds in Augustus 1945 door Gouverneur-Generaal Tjarda van Starkenborch aangewezen als noodzakelijke voorwaarde voor ieder overleg. De ervaring stelde hem in het gelijk. Thans zijn de middelen aanwezig om met een minimum van verliezen snel en daadkrachtig metterdaad die rust en veiligheid te brengen. Men faalde, doordat men de beproefde vrienden der Nederlanders onder de Inheemsche en de Chineesche volksgroepen in den steek liet, zoodat zij zich prijs gegeven achtten, evenals een belangrijk deel der Indo-Europeesche volksgroep zich prijs gegeven acht. Hieruit volgt, dat zoodra in grootere gebieden de orde en de veiligheid hersteld zijn, men er uit alle macht, met alle kracht en met volle overtuiging naar moet streven om met die groepen, te weten met onze vrienden, het overleg te voeren.

Men faalde, doordat men de massa der bevolking, de tien-

(Zie verder pag. 14, eerste kolom onderaan)

Indonesische Evacués

De dagelijksche rapporten van den militairen woordvoerder maken geregeld melding van Indonesische vluchtelingen, die zich onder de bescherming van het Nederlandsche gezag stellen. Ook in de gebieden rondom Bandoeng, voornamelijk Zuid-Bandoeng, is de toevloed van evacués groot. Uit mededeelingen van Dr. W. Ginkel, hoofd der buiteninspectie, blijkt, dat de gezondheidstoestand van de bevolking redelijk goed is. Een uitzondering maakt echter het gebied ten Oosten van Bandoeng, den kant op van Oedjoengbroeng, waar de bevolking zeer te kampen heeft met malaria. De zieken staan onder medisch toezicht van Dr. H. P. Veldhuyzen.

De toestand op kledinggebied is slecht. De binnengekomen evacués hebben zoo goed als niets aan het lijf. Zij loopen in vodden rond. Ook de voedselsituatie laat zeer te wenschen over. Er is een groot gebrek aan rijst en de bevolking moet zich voorloopig tevreden stellen met gaplek en djagoeng.

Het onderwijs in het beschermd gebied ondergaat een gestage uitbreiding. Zoo zijn er thans in de 31 desa's, welke de gebieden buiten de stad Bandoeng tellen, 12 volksscholen met een drie-jarigen cursus en een sekolah rendah (lagere school) met een zes-jarigen cursus. Aan deze scholen met een leerlingenaantal van 2446 zijn in totaal 29 onderwijskrachten verbonden, waarvan het grootste gedeelte reeds voor den oorlog aan deze scholen werkzaam was. De voertaal is Soendaneesch. Op de sekolah rendah wordt van de derde klas af de Nederlandsche taal onderwezen.

anak laoet

Kort voor zijn dood zag Shelley te San Lorenzo een schijnbeeld van zichzelf, dat hem toevoegde: „Siete satisfatto? (Zijt ge voldaan?) en verdween.

Niet ver van Sabang's schoon belijnde bocht
Droomt er een meertje, „Kind der Zee” geheeten,
Dat 'k tweemaal zag en nimmer zal vergeten,
Door Bosch bezoomd en zelden maar bezocht.

't Weerspiegelt slechts het loover en de lucht,
Waar op den ademtocht van de passaten
De wolken drijven, weerloos en gelaten,
En soms... een reiger in zijn rechte vlucht.

Alleen, wanneer aan Indië's toegangspoort
Een schip op uit- of thuisreis licht te bunk'ren,
Dan zwermen, alwie naar verstrooing hunk'ren,
Naar 't meer en wordt zijn droomenrust gestoord.

Een tooverspiegel wordt het spiegel'end meer,
Waarin voor d'een — blij — toekomstbeelden blinken,
Terwijl daarin 't verleden weg ziet zinken
Hij, die hier staat voor d'allerlaatste keer

Hoe menig jong, van hoopstralend gezicht
Heeft zich over dien spiegel heengebogen!
Hoevele moede, uitgebluschte oogen
Hebben daarop hun somb'ren blik gericht!

Uit donk're diepten zag hen peinzend aan
Hun eigen aangezicht en klonk een duister
„Siete satisfatto?“, in 't gefluister
Van 't rits'lend bamboebosch teloorgegaan.

J. F. KUNST

GOED WERK IN INDIË

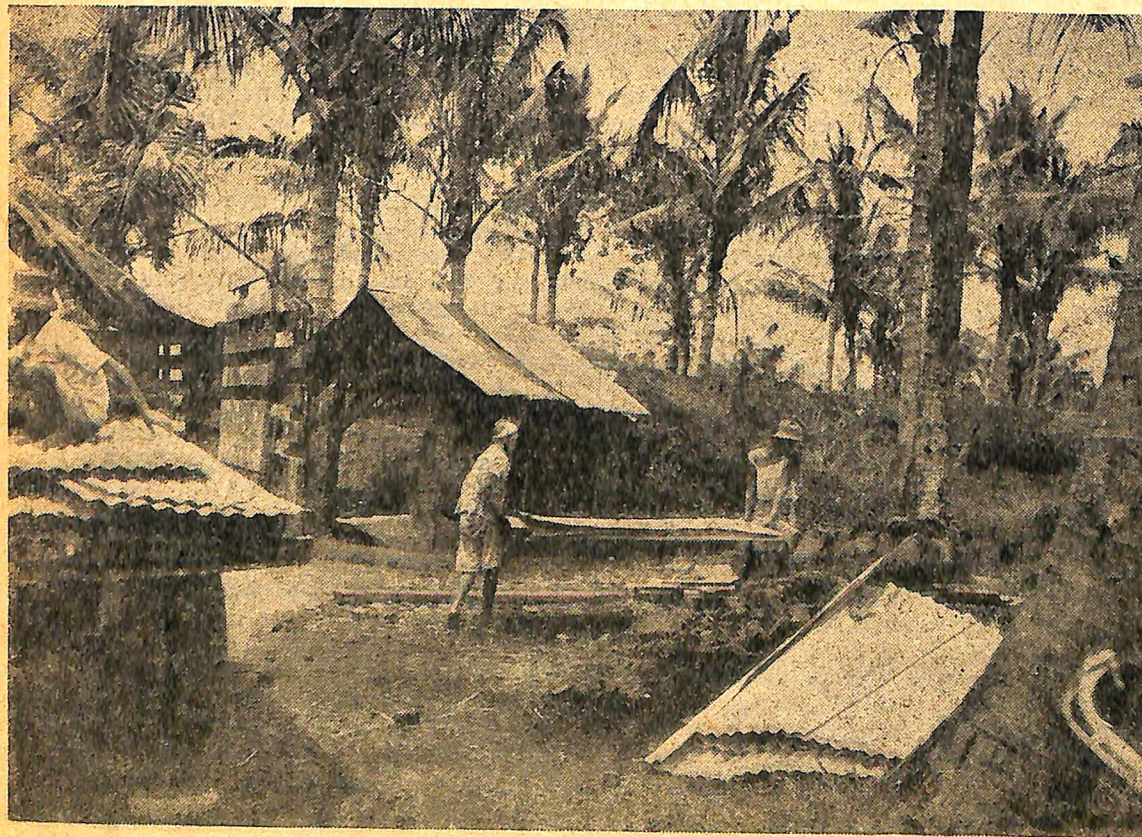
Overal in Indië, waar dit mogelijk is, wordt het werk weer hervat. Het werk van herstel en wederopbouw. Het is bijna aandoenlijk, den ijver en de toewijding te zien, waarmede Nederlanders, Indonesiërs en Chinezen overal weer aan den slag gaan, de

moelijkste omstandigheden trotseerend, om weer aan het werk te gaan.

„Waar dit mogelijk is...” Het IS alleen mogelijk daar, waar weder recht en rust en veiligheid heerschen. Die heerschen alleen daar, waar de Nederlandsche troepen op Java en Sumatra en elders de bevolking van elken landaard beschermen tegen de terreur.

Waar die bewaking ontbreekt, heerschen aanstonds roof en terrorisme; daar wordt geplunderd; daar is niemand zijn leven zeker, die niet „100% Merdeka!” roept; daar is géén veiligheid, géén vrijheid en géén recht.

Overal echter, waar de Nederlandsche troepen wél zijn en waar zij, rustig ondanks alle gevaren, rust en orde verzekeren, is ook de Inheemsche bevolking dankbaar, dat zij haar arbeid op het land en in de bedrijven weer kan hervatten. Daar wordt gewerkt aan den opbouw en aan het herstel van wat men, ondanks „het werkelijke Linggadjati” moet noemen: het werkelijke Indië. Een reeks foto's in dit nummer geeft van dit goede werk in Indië een treffend beeld.

Goed werk in Indië... Men verzamelt gegolfd plaatijzer voor den wederopbouw in Bandoeng.

De Indische Burgerij aan het woord

Te weinig vernemen wij in Nederland, hoe men in Indië zelf — buiten de kringen van de „Republiek” — over de situatie denkt. Buitengewoon verhelderend kan in dit opzicht de nota werken, welke kortgeleden door de Verbonden Politieke Partijen te Batavia tot den Minister-President en de voorzitters der beide Kamers van de Staten-Generaal werd gericht.

Bij deze Verbonden Politieke Partijen zijn o.m. aangesloten de Indische Katholieke Partij, de Christelijk-Staatkundige Partij, de Eenheidsgroep, en een aantal Indonesische partijen. Men kan veilig aannemen, dat de nota het inzicht weergeeft van een overwegend deel der niet-Republikeinsche ingezetenen van Indië. De nota is uiterst leerzaam. Zij luidt als volgt:

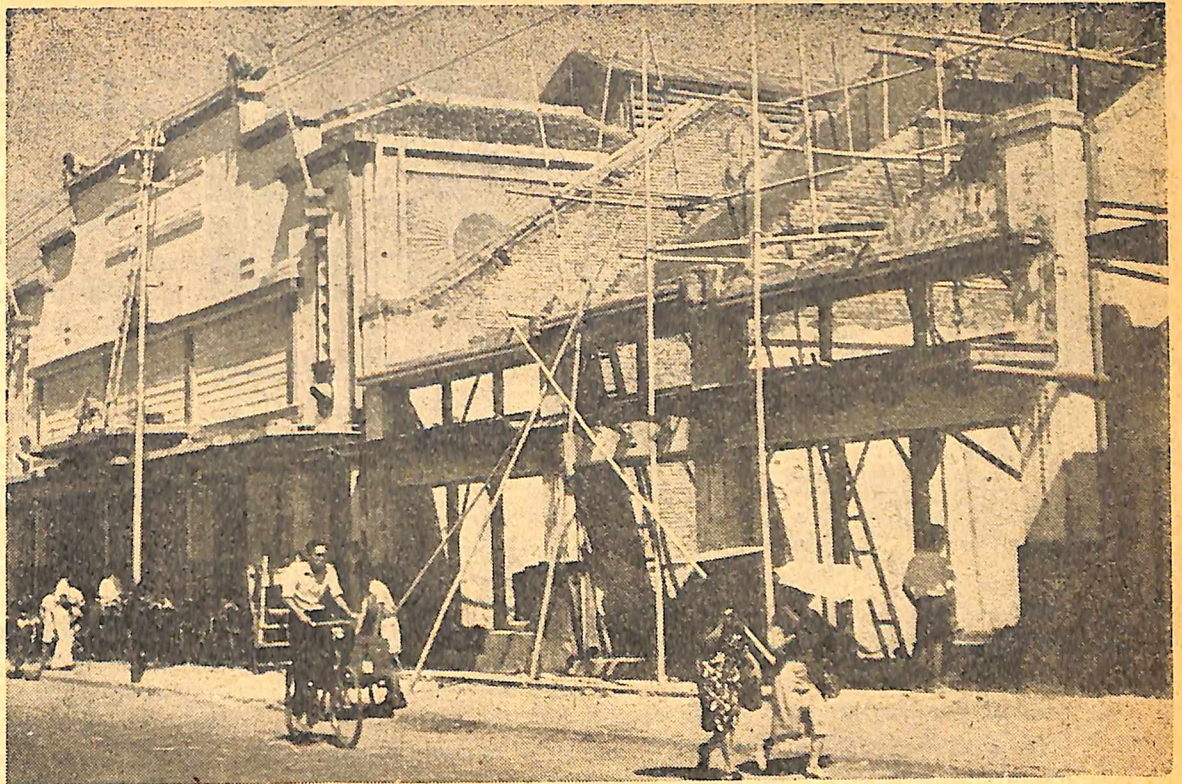
1. Denken, spreken en doen, de trilogie van 's menschen leven, zijn onverbreekelijk aan elkaar verbonden. Woord en daad hebben hun wortel in het denken. Daarom moet bij de beoordeeling er van worden begonnen bij den geest, de mentaliteit. Een goed inzicht in het politiek en militair gebeuren in de z.g. republiek Indonesia — zoogenaamd, omdat inrichting en werkwijze een aanfluiting vormen van hetgeen men onder „republiek” pleegt te verstaan — kan deswege alleen worden verkregen door een onderzoek naar de geestesgesteldheid dergenen, die openlijk of bedektelijk dat gebeuren mede bepalen.

2. Daartoe is noodig terug te keeren niet alleen tot de z.g. proclamatie op 17 Augustus 1945 van de republiek „met Japansche medewerking en toestemming” (uitspraak Minister O.G. op 15 Augustus 1946), maar tot den tijd der bezetting en zelfs daarvóór.

Omtrent het verleden van Soekarno en Hatta mag veel als algemeen bekend worden verondersteld. Minder bekend is blijkbaar de mentaliteit, waarvan b.v. Soekarno tijdens de bezetting blijk heeft gegeven, n.l. die van rancune. Rancune tegen de regenten en andere gezagsdragers, die hem in den vóór-oorlogschen tijd ambtshalve als maatschappelijk gevaar moesten aanmerken. Rancune ook tegen de millioenenmassa's der inheemsche bevolking, die indifferent zijn gebleven (waar hij een algemeene revolutie kennelijk verwachtte) bij zijn arrestatie en gevolgde interneering door de Nederlandsche autoriteiten.

3. Van ongeveer dezelfde mentaliteit is doortrokken het gros der z.g. intellectueelen — de goede niet te na gesproken; waar bij dient te worden opgemerkt, dat de welwillenden en wel denkenden in het huidig bestel der z.g. republiek geen gelegenheid krijgen zich te laten gelden — die thans vrijwillig of gedwongen zich achter de republiek scharen. Het zijn malcontenten, die in den vóór-oorlogschen tijd te kort meenden te zijn gedaan door het beleid der Nederlandsche (Nederlandsch-Indische) regeering.

De Japanners zijn tijdens de bezetting begonnen deze malcontenten op den voorgrond te schuiven. Talloos zijn de gevallen, waarin ambtenaren, door de Nederlandsche (Neder-

Goed werk in Indië . . . Op allerlei plaatsen in Bandung werkt men aan het herstel van vernielde huizen.

landsch-Indische) Regeering wegens ongeschiktheid of malversaties ontslagen, door de Japanners aan belangrijke posities zijn geholpen.

4. Soekarno en Hatta kregen gelegenheid, zij het onder strenge controle, mede te werken aan de afbraak van het Nederlandsche gezag, en alles wat daarmee samenhangt.

Het cynisme, dat door eerstgenoemde aan den dag is gelegd t.a.v. het lot der millioenenbevolking tart iedere beschrijving. In „a Japanese Dhalang in Java” zijn daarvan eenige illustraties gegeven. Onvermeld moesten blijven de redevoeringen, waarvan in de kranten geen verslagen zijn vermeld.

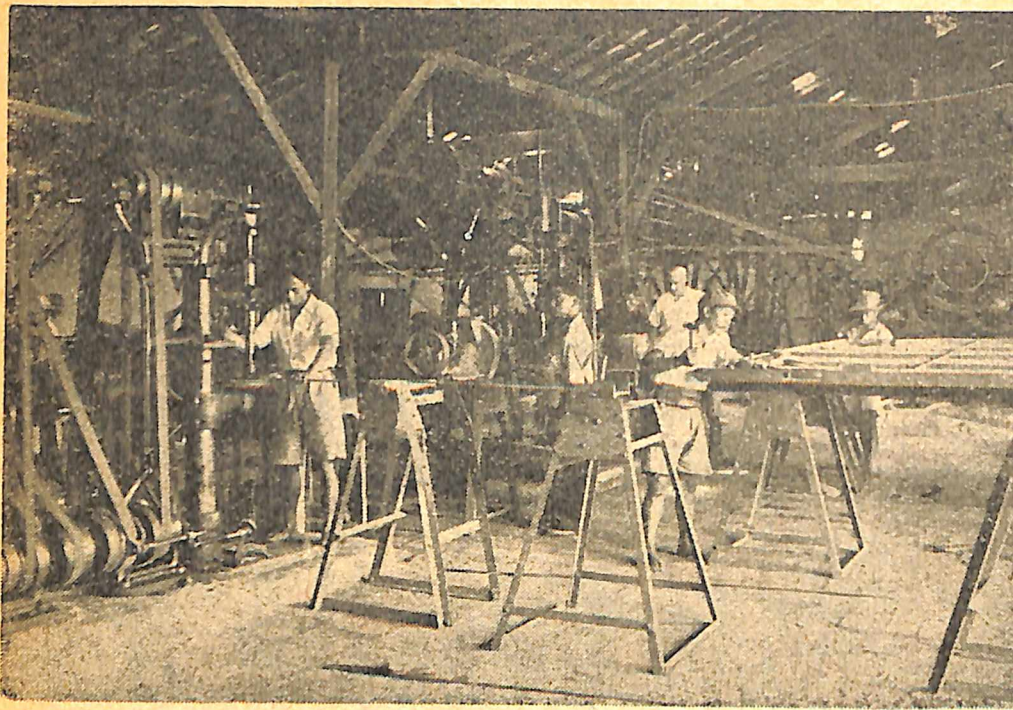
5. Bovenbedoelde afbraak heeft tot gevolg, dat vitale beginselen van de menselijke samenleving zijn aangetast met desastreus gevolgen voor de inheemsche bevolking. Een voorbeeld vormt b.v., dat het gezag van de onderwijzers en leeraren over hun leerlingen volkomen is ondermijnd geworden. Ook de beteekenis van de rechterlijke macht is tot nul teruggebracht.

De geest van „negatie”, van „vernietiging”, de dommekracht van het geweld, is met kwistige hand door de propagandaorganen der Japanners en republiek verbreid, en heeft niet nagelaten wrange en bittere vruchten op te leveren.

6. Bij het bovenstaande dient nog te worden gevoegd, dat sinds de „bersiapperiode” zich bij de republikeinsche scharen hebben gevoegd, soms in de openbare organen, soms bedekt onder de z.g. ongeregelde benden, notoire misdadigers. Daarvan een illustratie te geven schijnt overbodig.

Frappant is echter b.v. het feit, dat Dachlan Abdullah, sinds de Japansche bezetting wvd. burgemeester van Batavia, van wien algemeen bekend is, dat hij medeplichtig is aan het ron-selen van meisjes voor de Japansche bordeelen, door de republiek werd gehandhaafd, tot het den Nederlandschen autoriteiten mogelijk is geworden door de afschaffing van de republikeinsche politie en justitie in de gepacificeerde gebieden, hem in verzekerde bewaring te stellen. Het beginsel der z.g. republiek, dat iedereen die vóór de republiek is, bruikbaar is, brengt mede, dat niet kan worden verwacht, dat zij te eeniger tijd aan een zuivering zou beginnen of medewerken.

7. De hierboven geschetste mentaliteit brengt ook mee, dat de „leiders” der republiek er niet op uit zijn een geordenden rechtstaat op te bouwen. De uitlatingen in pers en radio, de daden op allerlei gebied, van dag tot dag, vloeien daaruit voort.

Goed werk in Indië . . . Arbeiders aan het werk in de constructie-werkplaats „De Unie”.

De vestiging van een geordenden rechtstaat zou immers een einde maken aan de positie der tallooze machthebbers in de republiek. Het lot der millioenenmassa is hun onverschillig (vide als illustratie: toestand in Madoera). Het wel en wee van land en volk laten hen koud.

Door het Japansche en republikeinsche systeem — als regel buiten en boven hun persoonlijke capaciteiten en verdiensten — in zekerè positie gebracht, wenschen zij die positie alleen te versterken, in geen deele te verzwakken en uiteraard ook niet te verliezen.

Van eenige goede trouw kan daarom geen sprake zijn. Elk pogen vertrouwen bij hen te winnen, is daarom verspild.

8. Bij velen van hen, die thans aan het z.g. republikeinsche bewind zijn, kunnen alleen chicaneering en kwade trouw worden verwacht, waarbij — dit kan niet genoeg worden herhaald — niemand anders, in ieder geval niet de inheemsche bevolking, gebaat is.

Dit niet te onderkennen of dit opzettelijk te negeren is de grondfout van het beleid van de Nederlandsche (Nederlandsch-Indische) Regeering.

9. De eenige juiste houding tegen die mentaliteit zou een straffe moeten zijn. Elke lankmoedigheid — dit moet uit den treure worden herhaald — wordt als zwakheid uitgelegd en verergert het ingekankerde kwaad. Elke toegeeflijkheid maakt de situatie voor diegenen, die het welbegrepen belang der bevolking inzien en aan eenigen constructieven arbeid voor land en volk willen werken of samenwerken, ondragelijk, zoo niet onmogelijk.

Met klem zij naar voren gebracht, dat die fout aan alle betrokken partijen, niet het minst de millioenenmassa's der inheemsche bevolking, reeds te lang en te veel noemeloos leed heeft berokkend.

10. De ontwikkeling van de politieke situatie, zooals deze zich tot dusverre door het optreden der z.g. republiek en het daarop verkeerdelijk ingestelde beleid der Nederlandsche (Nederlandsch-Indische) Regeering heeft voltrokken, bergt voortzittende het onmiskenbare — doch kennelijk door niemand onderkende — gevaar, dat vele en velerlei door de z.g. republiek bedreven laakbare en onvergeeflijke handelingen — als daar zijn; het onafgebroken breken van het bestand, van het begin tot nu toe en wel op alle fronten; de leugenachtige propaganda van het in letterlijken en figuurlijken zin het bedrijf van Domei voortzettende bureau Antara; en verder enkele typeerende incidenten, als het mishandelen van een verpleegster tijdens het verblijf van Soedirman te Batavia, het wangedrag der republikeinsche journalisten te Den Pasar, de oorlogsrede van

Soedirman en de explicatie daarvan door Sjarifoeddin.

Vanwege de aan het menselijke denken zoo eigene generalisatie, worden toegeschreven aan de Indonesische bevolking in haar geheel, waartegen uiteraard ten scherpste wordt geprotesteerd door de Indonesische leden en groepen in de V.P.P.

11. Voorts is het gevaar verre van denkbeeldig, dat bij een verder doorwoekeren van het chaotische kwaad der republiek de millioenenmassa's der inheemsche bevolking haar vertrouwen verliezen in haar aangewezen en traditioneele leiders, voor zoover zulks nog niet is geschied, getuige de tallooze vluchtelingen uit het republikeinsche naar Nederlandsche gepacificeerde gebied.

12. Wordt hoogergemelde fout ingezien — de feiten hebben hopelijk, blijkens de oudejaarsrede van den luitenant-gouverneur-generaal, zij het erg laat, dat inzicht bijgebracht — dan is het voldongen feit van Linggadjadi, zooals het is gevat in de motie-Romme, nog te dragen.

Bij de uitvoering van de ontwerp-overeenkomst, waartoe de V.P.P. bereid zijn mede te werken, kan dan voortdurend worden toegezien, dat men niet telkenmale in de oude fout vervalt.

13. Alsdan zal men zich voortdurend moeten realiseeren de woorden van den luitenant-gouverneur-generaal uitgesproken op oudejaar 1946, n.l.: „dat men geen duurzaam gebouw kan optrekken, voordat de bodem gezuiverd is, de weeke plekken zijn versterkt en de materialen zijn uitgezocht en deugdelijk bevonden”. Voorondersteld althans, dat de zuivering en versterking niet worden verwacht van de republiek, doch zullen moeten geschieden, direct of indirect, van de zijde van de Nederlandsche (Nederlandsch-Indische) Regeering.

Meer leden !

Zoo er oolt een tijd was, waarin de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” al hare krachten had in te spannen, is het dit jaar 1947. Dit voor Oost en West van het Koninkrijk der Nederlanden beslissende jaar 1947. Zoo oolt, dan is het thans de tijd ons in te spannen voor Indië. Voor het land, dat ons lief is.

Er moge ook in onzen kring verschil van inzicht bestaan omtrent de politieke gedragslijn, welke voor Indië en Nederland de beste is. Die verschilpunten vallen buiten het kader onzer vereeniging. Waar evenwel geen enkel meeningsverschil over bestaan kan, dat is de wensch, met name de cultureele banden tusschen Indië en Nederland te versterken.

Dit wenschen allen, die in Indië werkten. Zij wenschen dit, omdat zij in Indië een deel van hun leven, een deel van hun hart en van hun liefde hebben gelaten. Zij wenschen het, omdat zij alle volksgroepen van Indië na de ellende dezer laatste jaren zoo van harte de verlossing toewenschen, die hen weer op den weg kan brengen naar herstel van welvaart en naar werkelijke vrijheid.

Onze Vereeniging heeft thans groot werk te doen. Zij kan haar taak te beter vervullen, naarmate haar ledental grooter is. Wij doen daartoe een ernstig en dringend beroep op alle leden: werit leden aan! Versterkt onze Vereeniging, versterkt haar werk, versterkt haar gelederen! Gij kunt dit doen, door Uwe vrienden en bekenden, ook hen, die pas uit Indië zijn teruggekeerd, op te wekken tot het lidmaatschap. Zes gulden per jaar. Geeft de namen en adressen op aan den Secretaris Uwer afdeling, dan wel aan het Hoofdbestuur, Dr. Kuypersstr. 5, Den Haag

Verantwoordelijkheid

(Van een medewerker te Batavia)

De republiek is een woelende, gistende zee van mensche-lijk leed. Aan haar randen geestelt ze de kusten, worden menschen verzwolgen en branden de kampongs. Langs de grenzen van de door ons bestuurde gebieden zien onze soldaten de schaduw van Java's noodlot, zieke en hopeloze menschen; etterende wonden; kinderen, van alles op deze wereld verlaten, die zoeken naar een plaats om hun uitgehongerde karkasjes neer te leggen.

Nu en dan stoot de kolkende zee een kleine vloedgolf over onze gebieden. Vluchtelingen. Tot op het gebeente vermagerd, in vodden; menschen zonder eigendom, zonder voedsel. De mannen in den ban der vrees, zijn willooze slaven. Uit de republiek komen tot slaven gemaakte menschen. Voor de glorie der vrijheid. Een gevangenis wordt door het Nederlandsch bestuur overgenomen; met gevangenen. We treffen buigende geraamtes aan in de hokken. Slaven. De vluchtelingen vormen een probleem. Niet altijd kunnen zij direct door een distributie-apparaat worden opgevangen. Soldaten deelen voedsel uit bij hun kwartieren. Met de gave om leed tot in het oneindige te dragen, die een kwaliteit is van dit volk, staat het geduldig te wachten met de blikjes, waarin ze het eten moeten ontvangen. Er is een vrouw, gehuld in een jute zak. Ze draagt een kind en in haar blik is een mengeling van vrees, van honger en van een vragen om verontschuldiging.

Waar heb ik ooit zoo iets kwetsbaars gezien? Zoo weerloos ziet een kind er uit of een klein dier, dat geslagen wordt en niet weet waarom.

Het Roode Kruis vervult haar weergalooze taak. Door de poliklinieken stroomen de zieken, de wrakken, de etterende lichamen; bij honderden. Het is onbeschrijfelijk en hopeloos. Niets is opgewassen tegen deze vloedgolf van leed.

Er is een vraag, die onbedwingbaar uit deze pest van ellende naar voren komt. Wie zijn verantwoordelijk? Zijn het de leiders der door vele krachten gestuwde republiek? Nauwelijks. Zij zijn werktuigen. Zij zijn losgelaten op hun volk. In de diepten van Java ligt nu eenmaal wreedheid naast schoonheid geborgen. Voor de wreedheid is vrij baan gemaakt om de schoone gratie van het leven te vernietigen.

Zijn het de buitenlandsche begunstigers van dezen chaos? In zekeren zin. Maar hun verantwoordelijkheid is ontstaan in den verbeterden strijd om den hoogsten levensstandaard, waarin geen pardon wordt gevraagd of gegeven. Er is echter een groep van mannen over wier verantwoordelijkheid, tot aan de grenzen hunner macht, elke discussie is uitgesloten. Onaanvechtbaar is de verantwoordelijkheid der Nederlanders aan wie de geschiedenis de bescherming dezer tientallen millioenen heeft opgedragen.

Men kan niet nalaten terug te denken aan de woorden van Prof. Schermerhorn, toen hij op het vliegveld Schiphol aan een aantal journalisten verkondigde, dat hij de verantwoording voor de thans in Indo-China gevoerde politiek niet gaarne zou willen dragen.

Afgezien van de onaangename critiek, die in deze woorden besloten ligt voor een bevriende mogendheid, die bezig is zich aan een anarchie te ontworstelen, zou men zich kunnen afvragen of de heer Schermerhorn heeft begrepen voor welke politiek en welke omstandigheden hij wel de verantwoording draagt. Is de heer Schermerhorn op de hoogte van de toestanden in Java, Soenda, Madoera en heel Sumatra? Denkt hij, dat de millioenen door den dood bedreigden, buiten

zijn verantwoordelijkheid vallen? Geloof de heer Schermerhorn inderdaad, dat hij, beter dan eenige duizenden te wagen bij het krachtdadig herstel van de orde, even zoovele millioenen kan offeren aan zijn immer falende politiek van overleg? Of gelooft hij, dat een betere tijd zal aanbreken indien dit weerloze volk in de genadelooze machine van de wereldeconomie zal geraken? Men kan nog vele vragen stellen. Het antwoord zal uitblijven.

De heer Schermerhorn is geketend aan zijn eigen principes en aan die van zijn partij. Hij heeft geen fout gemaakt en zal geen fouten maken. Geen nieuwe gedachte zal zijn systeem binnendringen. Geen werkelijkheid zal hem van zijn koers doen afwijken. Zij, die een anderen koers volgen dan hij, worden veroordeeld. Zoo blind en zelfverzekerd kan een mensch zijn.

De verantwoordelijke politieke leiders hebben geen verontschuldigen. Zij zijn niet door de situatie genoopt. Integendeel, gebruik makend van de omstandigheden, hebben zij getracht ten koste van alles de wanhopige situatie te bestendigen en het ellende-verwekkende bestaan der republiek te bevorderen. Alles om der wille van de ideologie. Geketend als zij zijn aan Linggadjati en aan de serie van gebeurtenissen, die tot de ontwerp-overeenkomst hebben geleid, laten zij geen middel onbeproofd om deze fatale reeks te verdedigen.

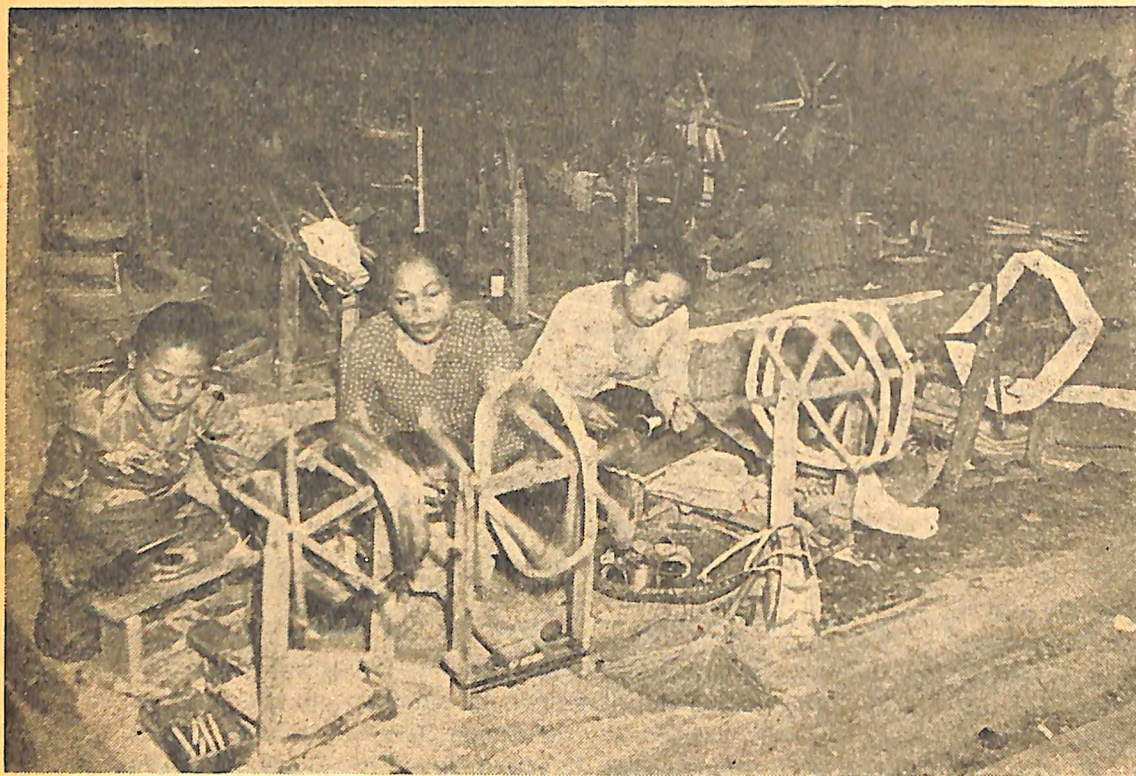
De heer Goedhart gooit met een wild gebaar alle schuld op eigen volk. Oppositie, leger en vloot treft de blaam. De noblesse van de heeren Soekarno c.s. staat buiten elken twijfel. In de Kamer geeft hij een zuiver republikeinsche visie weer.

Terwijl onze soldaten zich onder onmogelijke omstandigheden blijven beheerschen, aarzelt een bepaalde groep niet te suggereren, dat onze soldaten zouden toeslaan op weerloze Indonesiërs. Het is blijkbaar niet voldoende, dat onze jongens de gevoerde politiek mogelijk moeten maken, het is niet voldoende, dat zij alle krachten inspannen om aan de grenzen onzer gebieden de ellende te helpen verlichten, die een gevolg is van deze politiek. Neen, zij moeten ook nog de beschuldiging van laffe wreedheid verdragen, indien die politiek door den aard van haar wezen mislukt. Niets is zoo redeloos als een mensch, die zijn meest geheimen wensch bedreigd ziet en de mogelijkheid, dat zijn diepste angst zal worden verwezenlijkt.

Het onbeschrijflijke leed der Indische volkeren heeft de leidende politieke groep niet kunnen schokken in haar beginselen. Dit is niet meer mogelijk omdat zij zich vereenzelvigd heeft met Linggadjati en de schepping der republiek. Zij zal het

Goed werk in Indië... Een lasscher aan het werk op een scheepswerf te Pasar Ikan, Batavia.

Goed werk in Indië... Vrouwen werken in het textielbedrijf Yo Sek In te Bandoeng.

daarom moeten aanvaarden als die politiek haar in de gevolgen meesleept.

Het getij is langzaam aan het keeren. In de menschenoepening van Zuid-Oost-Azië zijn destructieve krachten opgewekt, die de wereld niet kan laten voortwerken, wil zij zich behoeden voor een nieuwe catastrofe. Op Java en Sumatra zijn oer-instincten losgebroken, die niet te wringen zijn in het keurslijf van een verstarde ideologie.

Een bepaalde Nederlandsche groep heeft haar groei en haar glorie gezien in de Indische politiek. Deze politiek zal wellicht tevens haar neergang beteekenen, tenzij zij er zich van weet te bevrijden.

De toestand der rijstpellerijen

Amaril, chloormagnesium en magnesia behooren tot de materialen, welke onontbeerlijk zijn voor de rijstpellerijen hier te lande. Volgens de nijverheidsstatistiek van 1940 verwerkten 1040 rijstpellerijen — ongeveer gelijk verdeeld over Java en de Buitengewesten — 1.451.069 ton padi en 495.320 gabah (ongepelde rijst), waarbij opmerkelijk is, dat de gemiddelde capaciteit van de bedrijven op Java ongeveer 4 maal zoo groot was als die in de Buitengewesten.

Hoewel van den algemeenen toestand, waarin de rijstpellerijen zich bevinden, in het bijzonder op Java, weinig met zekerheid is te zeggen, kan toch worden aangenomen, dat de capaciteit der bedrijven, ten gevolge van verwaarloozing en bovenal door gebrek aan materialen niet meer dan 70 % der vooroorlogsche bedraagt. Verwacht moet worden, dat bij voortgezet gebruik de capaciteit zelfs tot 40 à 50 % zal terugloopen. Ten einde nu aan het bestaande nijpende tekort aan practisch alle voor de rijstpellerij benodigde materialen tegemoet te komen, werden in de eerste plaats amaril, chloormagnesium en magnesia voor de rijstpelmolens in het buitenland besteld. Het opgestelde aankoopprogramma voor 1946 omvatte 100 ton amaril, 20 ton magnesia cement en 20 ton chloormagnesium, welke hoeveelheden ruimschoots de behoeften van alle rijstpellerijen in Indië dekken en waarbij zelfs rekening is gehouden met de noodzaak in de jarenlang achterwege gebleven aanvulling te voorzien. Behalve deze order, werd nog tot een totaal bedrag van f 223.000,— aan orders geplaatst voor diverse machines en onderdeelen, drijfriemen, drijfwerk (assen, kettingen enz.) en andere materialen (ijzer bijv.). Bovendien waren speciaal voor Zuid-Celebes een tiental complete rijsthullers in de Vereenigde Staten besteld. Terwijl van de genoemde materialen nog niets is gearriveerd. Om in de eerste behoeften te kunnen voorzien en stilstand van deze bedrijven te voorkomen, werden de meest-urgente onderdeelen hier te lande vervaardigd, niet-tegenstaande de hoge kosten, hieraan verbonden en de mindere kwaliteit van het product. Met betrekking tot de te importeren materialen moet rekening worden gehouden met een prijsstijging tot 3 à 4 maal de vooroorlogsche prijzen.

Het Lager Onderwijs te Bandoeng

Het beeld, dat een overzicht van het lager onderwijs volgens het na-oorlogsche leerplan biedt, is wat het afgelopen jaar betreft uitermate gunstig. De ervaring met het versnelde tempo van het herstelonderwijs is te Bandoeng van dien aard, dat de verwachting gemotiveerd is, dat vele leerlingen der lagere school binnen enkele jaren zelfs een maximum achterstand van den bezettingstijd hebben ingehaald. Het is mogelijk, dat dit te danken is aan de omstandigheid, dat Bandoeng geen tekort aan leerkrachten voor het lager onderwijs had: de klassen behoeften daardoor niet al te groot te zijn. Maar ook de uit Nederland ontvangen berichten over geëvacueerde kinderen uit Indië zijn, wat hun leerijver betreft, gunstig. De herstelklassen werden, zooals bekend, ingesteld om de leerlingen in anderhalf maal zoo snel tempo als voor den oorlog een wel is waar besnoeide, maar toch voldoende leerstof bij te brengen. Daartoe moesten o.a. de vacaties worden verkort. Het gevolg van deze groote werkinspanning is, dat nu, na ruim 14 maanden, een zekere mate van vermoeidheid bij leerkrachten en leerlingen is te con-

stateeren, doch vermoedelijk is met iets langere vacaties ook daaraan tegemoet te komen.

Tot de goede resultaten in Bandoeng verkregen hebben verschillende omstandigheden bijgedragen, o.a. dat deze stad betrekkelijk snel de beschikking kreeg over schoolgebouwen.

Eigenlijk heeft het lager onderwijs alhier een dubbele portie moeilijkheden in verband met achterstand van leerlingen te verwerken gehad. Immers kwamen in den loop van 1946 vele kinderen uit midden-Java, die op de lagere scholen van Bandoeng moesten worden ingepast. Begin Januari had Bandoeng 21 nog niet gesplitste lagere scholen met 229 leerkrachten en 4316 leerlingen. Ondanks afvloeiing van leerlingen in verband met evacuatie naar Nederland liep het aantal leerlingen op. In October 1946 had Bandoeng 25 lagere scholen, waarvan 5 normaal, 4 herstel en 16 gemengd. Deze scholen telden tezamen 7063 leerlingen en 254 leerkrachten. De jongste cijfers zijn voor deze 25 scholen, met Nederlandsch als voertaal: 7696 leerlingen en 275 leerkrachten.

De Indonesische scholen in Bandoeng, Tjimahi, Lembang en Padalarang omvatten 5000 leerlingen en 60 leerkrachten. Voorts gaan hier ruim 7000 Chineesche kinderen naar de lagere scholen met Chineesch als voertaal. Van de leerlingen op de lagere scholen met Nederlandsch als voertaal is 11 % Indonesisch, 16 % Chineesch en 72 % Europeesch.

De brief van een huisjongen

Op verzoek van verschillende leden, die hun Maleisch een weinig hebben verleerd en van anderen — uit West-Indië! — die het nooit kenden, laten wij hier een vertaling volgen van den brief van een huisjongen, die in het voorlaatste nummer werd geplaatst.

De Javaansche bediende bedankt zijn vroegeren meneer en mevrouw voor een ontvangen brief en voor hun goedheid. Hij deelt mede, dat toen mevrouw te Batavia was hij haar tot zijn spijt niet heeft ontmoet, daar hij tijdelijk naar Midden-Java gegaan was. Toen hij in Batavia terugkwam en hij de doktersvrouw (een kennis van zijn vroegere mevrouw) om inlichtingen vroeg, bleek mevrouw reeds weer naar Nederland vertrokken te zijn. Daar hij nog geen werk heeft, is hij bij een broer ingetrokken. Hij vraagt om een verklaring in de Amerikaansche taal (getuigschrift) en deelt mede, dat Kokkie (blijkbaar zijn vrouw) geen kleeren meer heeft. Hij verklaart zich van harte bereid om met Kokkie te Batavia te wachten tot meneer en mevrouw weer terugkomen om weer bij hun in dienst te treden. Hij deelt tevens mede, dat hij ook als chauffeur dienst kan doen en dat hij in moeilijke omstandigheden verkeert. Ten slotte verzoekt hij om een foto van zijn meneer en mevrouw en de kinderen en hij doet de groeten aan de heele familie.

Achter de schermen van de republiek

Op 5 December heeft de groote Mohammedaansche partij „Masjoemi” te Solo in een conferentie voor Java de „basis-overeenkomst van Linggadjati” verworpen. Tevens besloot de conferentie een „verwerpingscampagne” van een week lang over het geheele eiland te houden.

Volgens het republikeinsche telegraafbureau „Antara” waren — let well! — de republikeinsche ministers van voorlichting en van binnenlandsche zaken, Mohammed Natsir en Mohammed Roem en de republikeinsche vice-minister van defensie, Harsono Tjokroaminoto, tegenwoordig in de vergadering, waarin bovengenoemde besluiten werden genomen, eveneens de legerwoordvoerder kolonel Anwar Tjokroaminoto.

Twee dagen tevoren werd de „basis-overeenkomst” eveneens verworpen door den Partij-Raad van de P.N.I., de „Partai Nasional Indonesia”.

Aldus is die overeenkomst verworpen geworden door de twee grootste, belangrijkste politieke partijen van Java.

In het huidige kabinet-Sjahrir is de „Masjoemi” vertegenwoordigd door zeven ministers en vice-ministers. „Vertegenwoordigd” is feitelijk niet de juiste term, want deze personen hebben tot het aanvaarden van hun zetels in het kabinet slechts vergunning gekregen van „Masjoemi”, welke partij als zoodanig vanouds een houding van oppositie tegen het kabinet-Sjahrir heeft ingenomen. De bedoelde Masjoemi-leden hebben dus louter als personen, niet als vertegenwoordigers van „Masjoemi” hun ministerzetels aanvaard uit handen van Sjahrir.

Indien de „verwerpingscampagne”, waartoe „Masjoemi” op 5 December besloot, het door die partij gewenschte resultaat afwerpt — en de kans daarop is stellig groot, wellicht 70 % — dan zal onvermijdelijk het kabinet-Sjahrir zijn daadwerkelijk gezag daardoor verliezen.

Te verwachten is, dat de P.N.I. — en de Masjoemi-ministers uit het kabinet zullen treden.

Alsdan zal zeer zeker Sjahrir niet nogmaals kunnen slagen in de vorming van een nieuw kabinet. Hij zou slechts kunnen rekenen op zijn eigen, betrekkelijk kleine Partai Socialis Indonesia, de P.S.I. veelal moderne intellectueelen omvattende — en op de Pesindo, de socialistische jeugd-organisatie, die echter over het algemeen minder gematigd is dan de P.S.I. en zelfs een communistisch geïnfecteerde linkervleugel heeft. Op de Arbeiderspartij, „Partai Boeroeh Indonesia”, zal Sjahrir weinig of geen staat kunnen maken; deze partij verkeert in een periode van her-oriëntatie onder leiding van den in Nederland bekenden Sitjadid; de positie der partij is nog zeer chaotisch, terwijl bovendien met vrij groote zekerheid kan worden gesteld, dat, mede onder invloed van de communistisch-getinte linkervleugel, de partij dusdanig is geïnfecteerd door den belangrijken communistischen leider Alimin, dat groote kans bestaat, dat de partij zal worden medegesleurd door de „verwerpingscampagne” van Masjoemi. Het feit, dat de „Gasbi” (Gaboengan Serikat Boeroeh Indonesia) — voornamelijk arbeiders van Staatsbedrijven omvattende — zich met de basis-overeenkomst accoord heeft verklaard, doet aan het voorgaande niets af.

Uit een en ander blijkt dat, als gezegd, voor Sjahrir géén mogelijkheid zal kunnen bestaan tot vorming van een vierde kabinet. Dat beteekent dan: Sjahrir exit!!

De republikeinsche legercommandant Soedirman, welbekend, is ook zelf een der Masjoemi-voormannen, al heeft hij, ter wille van Soekarno en Sjahrir, zijn handteekening mede gezet onder de basis-overeenkomst van Linggadjati.

Aangezien — dit is reeds zeker — de vechtgroepen Hisboellah en Sabillilah, onderdeelen van Masjoemi, zich stellen achter de „verwerpingscampagne”, zal het Soedirman ongetwijfeld uiterst moeilijk vallen met zijn TRI — waarin ook groote Masjoemigroepen voorkomen — achter Sjahrir te blijven staan en zal althans rekening zijn te houden met groote kans op sabotage van TRI-zijde.

In de vereeniging „Mohammadjah” is, enkele weken geleden, het rechtsche bestuur vervangen door linksche, oude communistische figuren, hetgeen, volgens ingekomen berichten, zoude zijn toe te schrijven aan acties van den bekenden Alimin. Deze afgezant van Moskou doet zijn werk volgens

fijne Javaansche methode, namelijk door gebruik te maken van de voorliefde der Javanen voor mystiek; Alimin treedt daarbij niet in het daglicht, doch oefent zijn invloed door „cursussen” en cellenbouw. Hij heeft in de enkele maanden van zijn activiteit, na zijn geheimzinnige aankomst op Java, reeds meer weten te bereiken dan zijn „ambtsvoorganger” Tan Malakka met diens Japsche methoden.

De Indonesische onderhandelingsdelegatie heeft, evenals de republikeinsche president Soekarno, algemeen bekend gemaakt, dat de „basis-overeenkomst” ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de „K.N.I.P.” (Komitee Nasional Indonesia Poesat), het republikeinsche vertegenwoordigend lichaam.

Diverse groepen en partijen hebben in verband daarmee hun resoluties reeds naar de „K.N.I.P.” ingezonden.

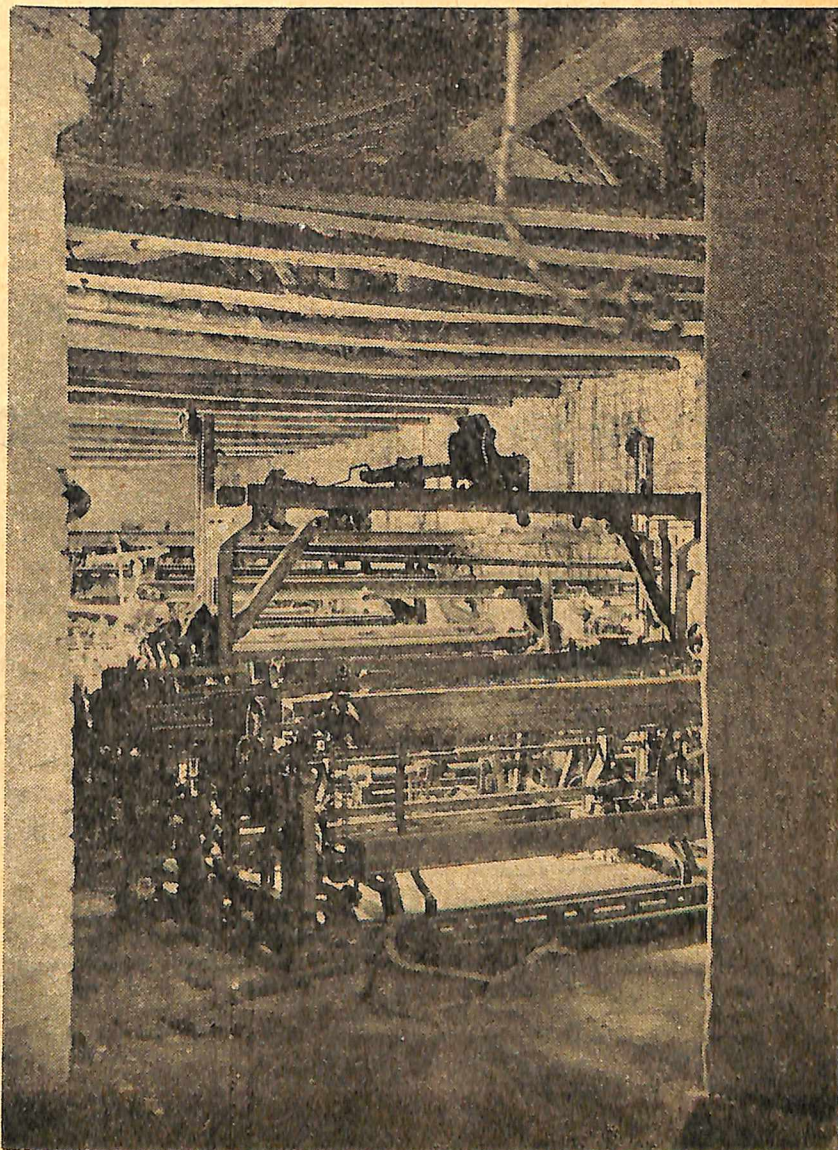
Het zal, bij dezen stand van zaken, dus voor Soekarno en Sjahrir niet meer mogelijk zijn, de „K.N.I.P.” buiten de zaken te houden en het vertegenwoordigend lichaam tijdelijk buiten werking te stellen, gelijk het geval is geweest in de periode Maart tot Juli j.l.

In de „K.N.I.P.” is echter de combinatie P.N.I. + Masjoemi in ledental verre in de meerderheid boven de „regeringspartijen” Partai Socialis Indonesia en Pesindo, zoodat de uitslag van de besprekingen in het Vertegenwoordigend lichaam niet twijfelachtig lijkt.

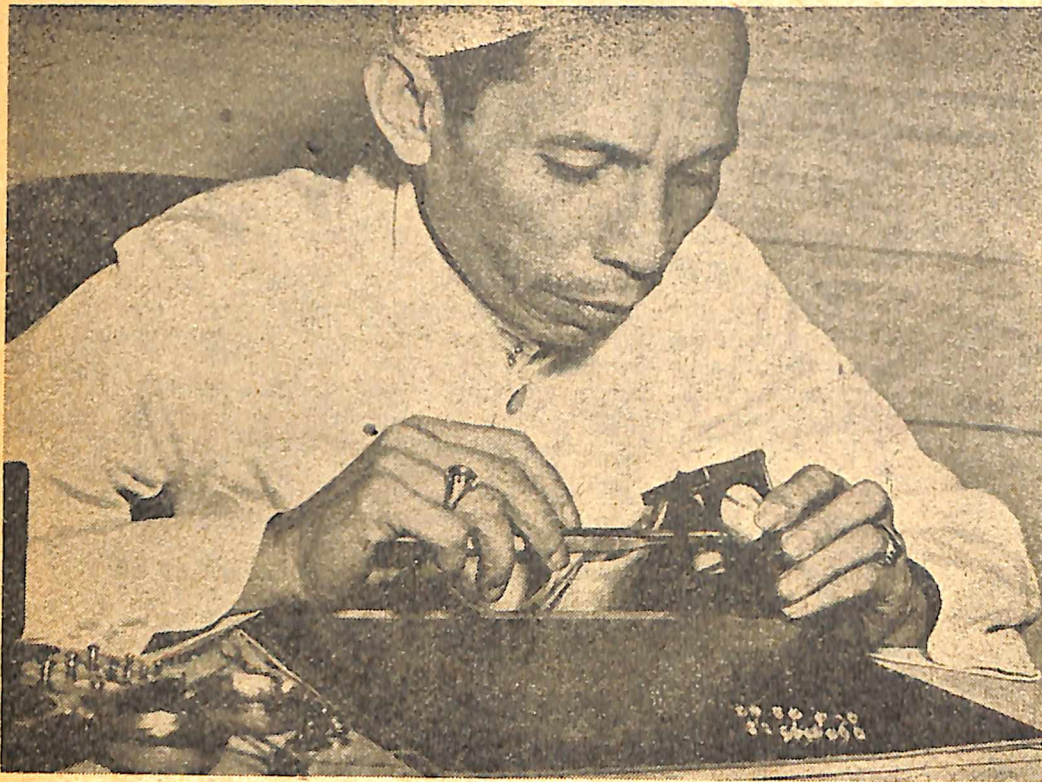
De voorzitter van de „K.N.I.P.” Asaät, heeft zich bovendien reeds in het openbaar tegen de basis-overeenkomst uitgesproken; hetzelfde deden ook meerdere andere vooraanstaande leden van dat lichaam, zij het ook in meer besloten kring.

De heer Soekarno, de president der republiek, is grondig „vervreemd” van zijn origineele „Partai Nasional Indonesia”, P.N.I.; hij heeft zich onder zijn oude geestverwanten en medewerkers — leden van het 1ste kabinet-Sjahrir — meerdere uitgesproken vijanden gemaakt, diverse van deze ontevreden hebben aan de acties van Tan Malakka steun verleend en gebleken is, dat het bij de „kidnapping” van Sjahrir c.s. uiteindelijk feitelijk is gegaan om den persoon van Soekarno!

In het voor Soekarno gunstigste geval slaagt hij er in, zich

Goed werk in Indië... Weefmachines staan gereed om te Bandoeng in bedrijf te worden gesteld.

Goed werk in Indië... Een diamantslijper in de buurt van Bandjermasin heeft zijn arbeid hervat.

te verzoenen met de P.N.I. en daarna een regeeringscombinatie te formeeren van P.N.I. met Masjoemi. Het zal duidelijk zijn, wat dan het lot zal zijn van de „basis-overeenkomst". Zal Nederland dan nogmaals „onderhandelingen" zoeken, waarbij van Nederlandsche zijde natuurlijk nog veel meer, zoo niet alles opgeofferd zal moeten worden?

Indien echter Soekarno in dit opzicht niet slaagt — dat wil zeggen, hij zelf in functie blijven en functioneeren als trait d'union tusschen P.N.I. en Masjoemi — zal samenwerking tusschen deze twee belangrijke groepen onmogelijk zijn. Men dient Soekarno aldus te zien, dat hij eenerzijds is de verpersoonlijking — van oudsher — van het verzet tegen de Nederlanders, anderszijds zorgt voor het in balans houden van de diverse partijen en groepen door, al naar de omstandigheden van het moment, zijn sympathieën te betoonen aan die partij, welke het noodig heeft...! En als Soekarno niet slaagt, dan... is ook zijn val binnen zeer korten tijd te verwachten.

Dan treedt op Java een nieuwe phase in, een phase van totale anarchie, met het communisme als winnaar!

Ten slotte nog enkele woorden over het republikeinsche leger, de TRI en over de Lasjkar Rakjat, het Volksleger.

Tusschen medio October en begin November van dit jaar heeft President Soekarno zijn persoonlijke invloed aangewend om Soedirman den Legercommandant, Chef van de TRI, en Soetomo — „Boeng Tomo", bekend als radio-agitator, den potentaat van de Lasjkar Rakjat —, aan zijn zijde te brengen en achter de regeeringspolitiek. In zooverre is Soekarno hierin

geslaagd, dat inderdaad officieel Soedirman zich heeft verklaard vóór de basis-overeenkomst en dat Boeng Tomo persoonlijk zich „zwevend" houdt; hij heeft wel is waar ernstige bezwaren geuit tegen enkele belangrijke artikelen dier overeenkomst zonder zich echter te verklaren als tegenstander van aanvaarding dier overeenkomst, en hij houdt zich ook officieel aan het „bestand" (betreffende den wapenstilstand), al komt er ook van de uitvoering van de bestandsvoorwaarden in Soetomo's eigen speciale machtsfeer, de omgeving van Soecabaja, niet bijster veel terecht! Zijn partij, de „Barisan Pemberontak Rakjat Indonesia" (B.P.R.I.) heeft intusschen de basis-overeenkomst verworpen.

In West-Java draagt de Lasjkar Rakjat een uitgesproken militant karakter; in een hier gehouden conferentie werd de basis-overeenkomst uitdrukkelijk verworpen. Daarbij bleef het niet! De kolonel van het 6de TRI-regiment en de Chef van den Staf der Geheime Politie der republiek werden gekidnapt en zullen, volgens de berichten, slechts in vrijheid worden gesteld indien van republikeinsche zijde ook los gelaten worden de personen Chairoel Saleh en Soekarni, die ter gelegenheid

van het kidnappen van Sjahrir zijn gearresteerd geworden; zij zijn bekende communisten, behoorende tot de z.g. „Angkatan Moeda", propagandisten van de Japansche „Zwarte Waaiorganisatie". De Lasjkar Rakjat West-Java besloot in evenbedoelde conferentie tot aanneming eener resolutie, welke inhield de eischen tot: a. verwerping der basis-overeenkomst; b. ontslag aan het kabinet-Sjahrir; c. vorming van een radicaal-revolutionair kabinet, waarin bovengenoemde Chairoel Saleh en Soekarni zouden moeten zitting hebben.

In verband met dezen gang van zaken in West-Java werd ontslagen de kolonel Anwar Tjokroaminoto, Hoofd van den Legervolichtingsdienst TRI, Masjoemi-voorman, die innerlijk anti de basis-overeenkomst is, doch in het openbaar verklaart dat de TRI als regeeringsorgaan „zijn plicht zal doen".

In de conferentie, die de Lasjkar Rakjat voor geheel Java belegde, werd de basis-overeenkomst aanvaard; klaarblijkelijk is de officieele TRI-leiding sterker dan de oppositie in de Lasjkar Rakjat.

De Partai Rakjat Djelata, groote volkspartij — zij omvat in hoofdzaak de oudere bevolkingsleden, wier zonen toetraden tot de Lasjkar Rakjat, het volksleger — heeft zich uitgesproken tegen de aanvaarding der basis-overeenkomst.

Hieruit zal duidelijk worden, dat, indien de „verwerpingscampagne" van Masjoemi resultaat heeft, wegens de nauwe connecties tusschen TRI en Lasjkar Rakjat en Partai Rakjat Djelata het republikeinsche leger politiek onbetrouwbaar is te achten.

De economische zijde van het probleem

Van oordeel, dat men het Indische vraagstuk te zeer uitsluitend van de politieke zijde beschouwt, heeft de heer Th. Ligthart in „Economisch-Statistische Berichten" een kort en zakelijk overzicht gegeven van de economische zijde van het vraagstuk, daarbij op een realiteit wijzend, waaraan niet te ontkomen zal zijn. Het volgende is aan dit rustig betoog ontleend.

Het is vreemd, dat in de zeventien punten van Linggadjati zoo weinig aandacht wordt besteed aan de economische vraagstukken, die zullen opdoemen, zoodra op een of andere wijze een regeling getroffen wordt. De problemen, die zich dan zullen voordoen, kunnen niet anders dan beklemmend zijn, wat wij in Europa reeds ervaren hebben, nadat wij vol moeden vrede zijn ingegaan. Allereerst zullen zich juist de economische vraagstukken naar voren dringen; want in elk land, dat vervallen is tot hemeltergende armoede, moeten de economische kwesties op den voorgrond worden geplaatst, hoe moeilijk het ook blijkbaar is dit den gemiddelden mensch te doen beseffen. Vooral in dezen tijd is men sterk geneigd veel aandacht te concentreeren op de leniging van den socialen nood; goede sociale voorzieningen moeten echter gebaseerd zijn op

welvaart en naar die welvaart moeten wij in aller belang allereerst streven. De oplossing van economische moeilijkheden is dus overal primair.

Men vindt in de zeventien punten van Linggadjati vermeld, dat alle eigendommen aan ondernemers en fabrikanten zullen worden teruggegeven, maar er wordt niets vermeld omtrent de voorwaarden, die daarbij zullen worden gesteld door de Republikeinsche Regeering, van wie het bedrijfsleven toch stellig een groot deel van zijn heil of onheil te verwachten zal hebben. Soetan Sjahrir heeft doen weten, dat den ondernemers de noodige bewegingsvrijheid zal worden gelaten, doch dat een belangrijker deel van de opbrengsten ten bate van de Indonesiërs zal moeten komen dan vroeger het geval was. Moeten wij hieruit afleiden, dat nog grooter deel van de winsten in Indonesië moeten blijven? In dat geval wordt het onaantrekkelijk nieuw kapitaal naar de Oost brengen, want de gemiddelde opbrengst van de Indische ondernemingen was nimmer overweldigend groot. Over het algemeen werd in het bedrijfsleven een politiek van groote afschrijvingen en reserveeringen gevolgd, waardoor belangrijke sommen in Indië bleven hangen, welke werden gebruikt voor den opbouw van nieuwe onder-

nemingen. Bekend is het voorbeeld, dat de H.V.A. gaf, een lichaam, dat door de politieke Indonesiërs niet geliefd, vermoedelijk wel benijd werd. Alle suikerfabrieken van dit concern, waaronder de grootste van Java, stonden voor f 1,— per stuk te boek. Zou Sjahrir wel eens berekend hebben hoeveel geld op deze wijze in Indonesië achterbleef en ten bate van Indonesië werd gebruikt en hoe matig het rendement van het werkelijk geïnvesteerde kapitaal was?

Als de republiek haar eischen te scherp stelt, wordt het kapitaal kopschuw en hoe wil men dan het uitgemergelde land weer opbouwen?

Men hoopt en denkt, dat Engeland en Amerika groote kapitalen ter beschikking zullen stellen. Als dit gebeuren moet in den vorm van leeningen aan de Republiek, staan de kansen slecht, want men is in de Angelsaksische landen nuchter en men zal dus de vraag stellen: wie waarborgt ons de terugbetaling? Het valt te betwijfelen of men voor groote leeningen een garantie van Nederland voldoende zal achten, maar nog sterker moet men in twijfel trekken of Nederland bereid zal zijn, zijn lot met dat van de Republiek zoo innig te verbinden, dat het bij tegenspoed in een bankroet zou kunnen worden meegesleept. Nederland heeft al zorgen genoeg. Men moet er bovendien rekening mee houden, dat Engeland een zeer bedachtzame politiek zal moeten voeren op het gebied van kapitaalexport en dat Amerika nooit groote bereidheid toonde geld in Indië te beleggen, toen dit land nog goed en ordelijk werd beheerd. Zullen deze landen verder niet de vraag stellen: wat zullen onze beleggingen daar opbrengen en zullen zij dus ook niet aan Sjahrir vragen, wat hij bedoelt met het deel der winsten, dat in Indonesië zal moeten blijven?

Engeland en Amerika staan op het standpunt, dat ze wel economische voordeelen in verschillende landen willen bedingen, doch dat ze geen verantwoordelijkheid willen dragen. De Britten trekken zich dan ook, wat het torsen van aansprakelijkheid betreft, uit vele gebieden in de wereld terug. Amerika volgde deze politiek van ouds. Een goed voorbeeld levert ons Liberia. Dit land werd zoo spoedig mogelijk losgelaten, nadat het door de Amerikanen ten behoeve van vrijgelaten slaven was gesticht en er ontstond een „vrije Negerrepubliek“, die het zoo bont maakte, dat de Volkenbond zich genoodzaakt zag in te grijpen. Door allerlei omstandigheden, die hier niet terzake doen, bleef dat ingrijpen zeer slap en thans is de toestand in dit land in groote trekken als volgt: er is één groote goed geleide Amerikaanse rubberonderneming, waar de arbeiders behoorlijke woningen hebben, hygiënische verzorging genieten, goed loon ontvangen enz. Door deze plantage loopen uitstekende asphaltwegen, die voor het interne verkeer zorgen. Komt men echter buiten dit terrein, dan zijn de wegen onbegaanbaar, de bevolking is arm en ellendig, de gezondheidstoestand is ontstellend slecht en het beheer van het land laat alles te wenschen over. Amerika interesseert dit alles matig, doch het houdt zich toch ook weer niet geheel afzijdig. Er is een Amerikaanse financieele adviseur geplaatst, die contrôle op de Regeering uitoefent en er voor waakt, dat aan de leeningsverplichtingen ten behoeve van de Vereenigde Staten wordt voldaan. Hier wordt de theorie: geen koloniaal systeem, geen verantwoordelijkheid, wel economische voordeelen, in practijk gebracht.

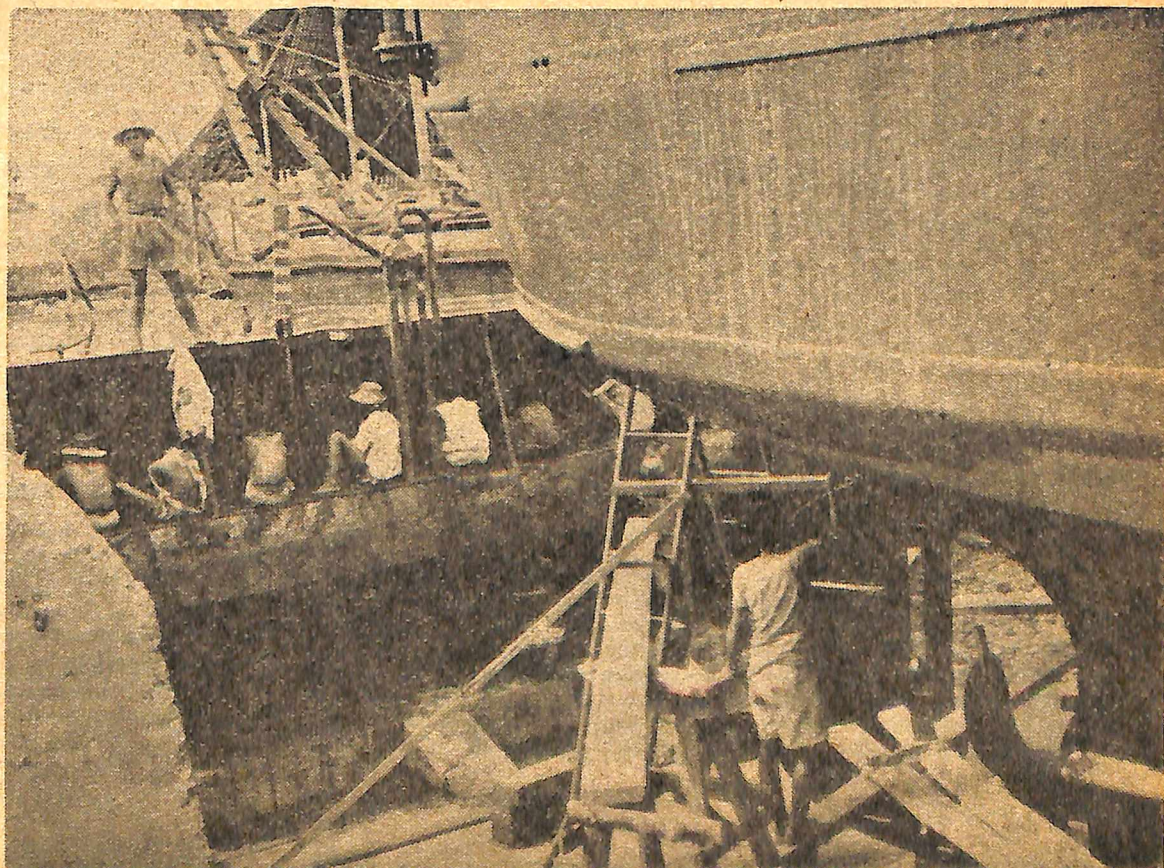
Wil Indonesië zich herstellen, dan zal het verstandig doen niet te zeer op Engelsch of Amerikaansch kapitaal te rekenen. Waar moeten dan de zoo broodnoodige middelen tot wederopbouw vandaan komen? Wij kunnen slechts één bron zien en dat is Nederland. Kan Nederland deze taak op zich nemen, nu het zelf zoo gehavend is? Wij gelooven, dat dit mogelijk is, ondanks alle er aan verbonden bezwaren, maar dan moeten in Indonesië allereerst rechtszekerheid en orde heerschen, verder moeten wij mee kunnen spreken, waar onze belangen in het geding komen. Het is duidelijk, dat het tempo van den wederopbouw

bepaald zal dienen te worden door de nieuwe kapitaalvorming, een probleem dat ook in Nederland zelf spreekt. Men zal het kapitaal voor een belangrijk deel in Indonesië zelf moeten opbouwen, evenals dat in het verleden geschiedde. De Nederlanders zullen door hun arbeid in dat gebied de middelen besparen, die voor den wederopbouw noodig zijn. Er zal dus aanvankelijk geen sprake zijn van een uitvoer van groote winsten, zooals Sjahrir schijnt te vreezen.

Kunnen de Indonesiërs zelf een rol spelen op dit gebied? Als ze niet geheel van karakter veranderd zijn, stellig niet. Men moet zich bij zijn overwegingen laten leiden door hetgeen de practijk heeft geleerd. De Indonesiër kan niet sparen. Men zal in sommige kringen hierop zeggen: geen wonder bij zulke lage loonen! Dit is echter een phrase, want de Indonesiër heeft altijd voorrechten boven alle andere rassen in de Oost gehad, o.a. is hij de eenige, die grond bezitten kan. Hij leeft op zijn geboortegrond en werkt in het voor hem geschikte klimaat. Toch is hij er hoogst zelden in geslaagd een bedrijfje van eenige beteekenis op te bouwen, terwijl Nederlanders, Chineezzen, Arabieren enz., die ook arm begonnen, het vaak tot groote welvaart brachten. Lezende in Sjahrirs „Indonesische overpeinzingen“ hoe de auteur met dedain spreekt over de Nederlandse kruidenierspolitiek, zal bij menigeen de gedachte zijn opgekomen: ach, hadden de Indonesiërs het maar eens tot kruidenierspolitiek gebracht, zoodat ze in staat waren een kruidenierswinkel te leiden, hoe anders en hoeveel beter zou het er in Indië uitzien. Helaas is dat niet zoo en tot den oorlog waren de middenstandsbedrijven steeds in handen van Chineezzen en Europeanen, de grootbedrijven in die van Europeanen en Chineezzen.

Wij hebben het feit te aanvaarden, dat de Indonesiër andere levensopvattingen heeft dan wij. Hij hecht meer aan zalig nietsdoen dan aan een hoog loon en als men de dagloonen aanzienlijk verhoogt, zal de arbeider niet trachten te kapitaliseeren, doch hij zal meer dagen zijn werk verzuimen. Zouden de reële plukloonen op een thee-onderneming worden verdubbeld, dan zouden de pluksters het aantal plukdagen beperken tot schade van de onderneming. Ieder, die in Indië in het bedrijfsleven heeft gewerkt, kwam met dit probleem in aanraking. Er is veel over geschreven, doch een bevredigende oplossing is nimmer gevonden.

Indonesië zal het in de toekomst niet buiten de Westersche ondernemingen kunnen stellen zonder in een staat van ontstellende verarming te vervallen. Vrijwel alle cultuurondernemingen liggen op Java en Sumatra en juist die eilanden willen de onderhandelaren van Linggadjati onder een geheel anderen bestuursvorm brengen. Java is zeer dicht bevolkt, dit eiland was altijd het arbeidsreservoir van den Archipel. De voorgestelde regeling zal beteekenen, dat ongeveer 70 % van de bevolking, levend op ongeveer 30 % van het grondgebied tot een onafhankelijkheid zullen komen, waarvan men lang niet zeker weet of ze gedragen kan worden. En dit laatste probleem is van alles beslissende beteekenis voor den Indonesiër zelf. Zou

Goed werk in Indië... Een schip is hersteld en aan de sluizen wordt gewerkt in de Benedenstad van Batavia.

**Goed werk in Indië ... Te Bandoeng
worden weer sarongs geweven.**

t.z.t. blijken, dat dit afgescheiden gebied zijn aantrekkelijkheid voor de cultuurondernemers zou verliezen, dan werd het een open vraag of de Archipel levensruimte zou bieden voor de tegenwoordige bevolking van 70 miljoen zielen.

Wij hebben de vaste overtuiging, dat de Indonesiërs zelf niet in staat zijn de Westersche cultures te drijven. Dit is ook al weer niet een kwestie van kennis, maar allereerst een van karakter. Ieder, die de Oost kent, weet het ontstellende verschil in kwaliteit tusschen inlandsch en ondernemingsruikerriet, inlandsche en ondernemingsthee, bevolkingsrubber en ondernemingsrubber, enz. enz. Een inlandsche suikerrietuin levert ongeveer 30 % aan suiker in vergelijking tot een ondernemingsruikerriet. Nu is het tekenend, dat het voorkomt, dat dezelfde mandoer, die uitstekend een ondernemingstuin van een of ander product verzorgt, daarnaast een eigen tuin heeft, die in elk opzicht de gebreken van een inlandschen tuin vertoont. Dat de inlandsche cultures dus zoover achterstaan is niet alleen een gevolg van gebrek aan kennis, maar tevens van karaktereigenschappen van den Indonesiër.

Men mag zich dan ook niet overgeven aan de illusie, dat het mogelijk zal zijn een suikerfabriek te laten werken met opkoopriet, zoodat een soort coöperatie van Nederlanders en Indonesiërs zou ontstaan. Juist de schitterende wijze, waarop de wetenschap leiding heeft gegeven aan de beplanting en aan de rietselectie, had tot resultaat, dat Java zooveel suiker per oppervlakte-eenheid produceerde. Daardoor werd de Java-suiker zoo goedkoop.

Wil men de cultures handhaven, dan zal men de leiding in handen van de Nederlanders moeten laten en men kan proberen geleidelijk Indonesiërs in de hoogere leiding op te nemen. Dat dit tot heden niet geschiedde, is volgens onze stellige overtuiging niet te wijten aan onwil, onwelwillendheid of gevoel van rassuperioriteit, maar alleen aan de karaktereigenschappen van de Indonesiërs die hen juist voor leidende functies in het bedrijfsleven zoo ongeschikt maken. Of ze voor leidende posities ooit geschikt zullen worden, zal de tijd ons moeten leeren.

Indonesië heeft echter voor zijn bestaan en zijn bloei een grooten uitvoer noodig. Daarmede moeten oude verplichtingen worden voldaan en importen worden betaald. Zonder export is welvaart uitgesloten. En de producten van Westersche ondernemingen vormen een belangrijk deel van den uitvoer, zooals de volgende globale cijfers duidelijk aangeven:

Uitvoer van:	1929	1933	1938
Ondernemingslandbouw	47 $\frac{1}{2}$ %	39 %	39 %
Mijnbouw	27 $\frac{1}{2}$ %	28 %	31 %
Bevolkingslandbouw	18 $\frac{1}{2}$ %	27 %	26 %

Er zal dus een regeling getroffen moeten worden, die het saldo van de handelsbalans in bescherming neemt.

Men maakt zich in Nederland in den regel een volkomen verkeerde voorstelling van de samenstelling van de Indische maatschappij. Men heeft nachtmerries over den heerschenden Nederlander, die de Indonesiërs voortjaagt in een moordend tempo om zichzelf in zoo kort mogelijken tijd te verrijken en dat dus alle Indonesiërs diep gebukt gaan onder den zwaren

druk, welken de Nederlanders op hen legt. Prof. Boeke gaf in „De Opdracht” van November 1945 hieromtrent verhelderende cijfers, die wij hier aanhalen om het beeld van Indonesië zooveel mogelijk te zuiveren van valsche trekken. Van de inheemsche bevolking op Java en Madoera wonen nog geen 7 $\frac{1}{2}$ % in stads-gemeenten en kotta's, in de Buitengewesten slechts 4 %. Van de bevolking buiten de stedelijke sfeer is niet meer dan 1 % betrokken bij Westersche ondernemingen. Zoo blijkt, dat minstens 92 $\frac{1}{2}$ % van de bevolking geheel buiten de „koloniale” sfeer bleef en vrijwel niet met de Nederlanders in aanraking kwam. Deze groote massa leefde volgens eigen opvattingen in een voor ons niet geheel begrijpelijk maatschappijvorm, waarin in den loop der jaren van wijzigingen in de structuur weinig sprake is geweest. De kinderen drukken er de voetstappen van den vader zonder verlangen naar iets anders en beters dan het eenvoudig dessah-bestaan. Deze menschen vormen echter de groote meerderheid, in wier harten en wier geesten geen plaats is voor nationalistische ideologieën. Zij hebben vermoedelijk geen begrip van nationaliteit.

Misschien wordt op den duur een deel van dit volk uit de onbeweeglijke dessahsfeer getrokken, als Indonesië verder wordt geïndustrialiseerd. Zooals de toestand echter thans ligt, zullen deze miljoenen eenvoudige zielen er diep onder lijden als door voortgaand verval gebrek komt aan importgoederen, als wegen en spoorwegen verwaarloosd worden, als de hygiënische verzorging vermindert, als dessahscholen moeten worden opgeheven enz. enz. en vooral als rust en orde blijven verstoord.

Men dient bij het treffen van een regeling zich niet door fraaie illusies te laten leiden, doch het is plicht zich te baseeren op de werkelijkheid. De zeventien punten van Linggadjadi maken echter den indruk, dat men zich in de economische problemen, die volgens onze mening de allerbelangrijkste zijn, niet heeft verdiept. Het is daarom, dat wij, ons ver houdende van de heerschende politieke tegenstellingen, van meening zijn, dat de ons voorgelegde ontwerp-overeenkomst onaanvaardbaar is en dat aanvaarding de Indonesische bevolking dreigt over te leveren aan bittere ellende, waaruit zij zichzelf stellig niet zal kunnen verheffen. Het is teleurstellend dat men in deze zoo uitermate benarde tijden zich op allerlei gebied verdiept in bespiegelingen over vernieuwing zonder te beseffen, dat men overal de economische vraagstukken op de eerste plaats behoort te stellen, omdat het noodig is eenige welvaart te scheppen in de hopeloos verarmde maatschappij, alvorens men aan vernieuwingen kan denken.

IN JONG HOLL. LEERAARSGEZIN

kleine villa bew. bij NICE,

**bestaat gelegenheid tot opnamen
voor 2 paying guests of 2 kinderen**

ter verzorging en opvoeding. Hulp bij studie. Betaling in overleg. Brieven bureau van dit blad onder No. 3117

kalender „oost en west” 1947

Restant wordt verkocht

voor f 2.- per ex.

Aanvragen kunnen geschieden bij het Hoofdbestuur, Dr. Kuypersstraat 5, den Haag, door storting op onze postrekening 14574.

Zij zijn ook rechtstreeks verkrijgbaar bij de afdelingssecretarissen.

Adressen gaarne volledig en duidelijk leesbaar. Voor het zenden naar Oost- en West-Indië 15 cent extra en naar het buitenland 25 cent.

Curaçaosch commentaar

De *parlementaire commissie* naar de West, onder leiding van Senator G. C. D. Kropman, treft vijftien dagen in Suriname en twaalf in Curaçao. Om zich, zoals een der weekbladen net uitdrukte „een gefundeerd oordeel” over beide landen te vormen. Wij weten niet wat méér te bewonderen: de blijmoedigheid of de argeloosheid dezer heeren. Wie Assen of Winschoten of Middelburg en hunne problemen eenigermate wil leeren kennen, moet, dunkt ons, tenminste een paar jaar in zoo'n kleine stad wonen. Suriname en Curaçao zijn landen. Landen met een uiterst ingewikkelde, zeer moeilijk begrijpbare politiek. Geen der parlementariërs wist bij zijn vertrek op „studie”-reis ook maar IETS van beide — zoozeer verschillende — landen. Inderhaast werden een paar bijeenkomsten met Surinamers en Curaçaonaars, in Nederland vertoevende, belegd. Alles samengenomen hebben de heeren, vóór hun vertrek, zich zes uur bezig gehouden met de landen waarvan zij zich een „gefundeerd oordeel” gingen vormen. Wat ons verbaast is, dat van al deze heeren niet één op het denkbeeld gekomen is voor deze opdracht te bedanken, omdat de kosten die er mede gemeoid zijn weggegooid geld moeten zijn. Welk een blijmoedigheid. De heeren zullen met een massa onontworbare indrukken terug komen en wellicht tot in lengte van jaren „West-Indische specialisten” zijn. Wanneer wij even blijmoedig waren, zouden wij deze notitie besluiten met de gemeenplaats: „wij hopen er het beste van”. Maar zelfs die hoop kunnen wij niet produceeren. Helaas.

* * *

Er stond een dwaas bericht in de couranten over de aanstaande vorming van een „Kabinet” in Curaçao. De Gouverneur zou den heer A. D. Jonckheer tot „Kabinetformateur” hebben aangewezen. Wie maar een beetje van Curaçao op de hoogte is, kan direct begrijpen dat dit bericht nonsens was. Maar vele couranten namen het — zij het met de restrictie van den twijfel — klakkeloos op (om den volgenden dag een tegenspraak te publiceeren) en het A.N.P. had het nog klakkeloos de wereld ingestuurd. De gansche West-Indische berichtgeving van Aneta-A.N.P. is slecht. Die gaat (in het Engelsch) eerst naar New York en vandaar naar Den Haag. In de Parkstraat worden die berichten vertaald door lieden die niets van de West weten. Hoeveel ongelukken op die wijze (kunnen) geschieden behoeft niet gevraagd te worden. Wel mag worden gevraagd of het niet tijd wordt dat Aneta-A.N.P. — nu de West steeds interessanter wordt — deze berichtgeving eens wat ernstiger gaat nemen door bijvoorbeeld iemand (in Den Haag) aan te stellen, die eenig begrip heeft van de Nederlandsche Rijksdeelen in Amerika.

* * *

De gansche berichtgeving over Suriname en Curaçao naar Nederland laat trouwens alles te wenschen over. Zij is vrijwel nihil. De Regeeringsvoorlichtingsdiensten in Paramaribo en Curaçao werden zoo maar opgeheven en niets werd er voor in de plaats gesteld. Een onverantwoordelijke handelwijze! Die diensten ressorteerden, gedurende den oorlog, onder Buitenlandsche Zaken. Waarom dit zoo was is onduidelijk. Dat Buitenlandsche Zaken zich derhalve van deze diensten ontdoed was logisch, doch dan had Overzeesche Gebiedsdeelen hen onmiddellijk moeten overnemen en voortzetten. Dit geschiedde niet. Onvergeeflijke lichtzinnigheid ten aanzien van de belangen des Rijks. Inmiddels besloten de Staten van Curaçao een Curaçaosch Inlichtingenbureau te vestigen met kantoren in Curaçao en in Nederland. Een belangrijk bedrag werd daarvoor uitgetrokken. Doch de verwezenlijking van dit gerechtvaardigde plan laat op zich wachten. En de berichtgeving over de West in Nederland blijft niet meer of minder dan een aanfluiting.

* * *

Waar komt dat dwaze bericht over die „Kabinetvorming” nu vandaan? De Gouverneur heeft, direct na zijn terugkeer uit Nederland, de Staten bijeengeroepen en voor dit hoog College een rede gehouden, die zéér belangrijk was voor de toekomst van Curaçao en zijn verhouding tot Moederland en Rijk. Van deze rede is slechts een uiterst summier (en daarom uiterst onvoldoende) uittrekseltje aan de Nederlandsche pers door het A.N.P. verstrekt. In die rede heeft de Gouverneur woorde-lijk gezegd:

„De Minister is doende bepaalde wijzigingen voor te be-
„reiden in de Staatsregeling; ik ben zeker, dat een zoo-
„danig voorstel niet te lang meer op zich zal laten wachten.
„Intusschen ben ik van gevoelen, dat wij maatregelen die-
„nen te treffen om het komende nieuwe ook dezerzijds

„voor te bereiden, opdat wij het zonder schokken op kun-
„nen vangen en verwerken. Mijn gedachte gaat daarom
„uit naar de samenstelling van een aparte tak van dienst,
„een Kabinet of Secretariaat van den Gouverneur, waarin
„de draden kunnen samenkomen van nieuwe organen”.
Zie hier „Het Geheim van het Kabinet” opgelost.

* * *

Er zullen méér Staatsrechtelijk-nieuwe figuren komen. In die zelfde rede gewaagde de Gouverneur van „Vertrouwensmannen” en van een „Algemeen Bestuurs-gemachtigde”, welke laatste, althans voorloopig, een ambtelijke positie zal innemen naast de andere hoofdamttenaren, maar zijn taak zal vooral zijn het politiek beleid toe te lichten, de nieuwe politieke ontwikkeling te helpen voorbereiden, de wetgeving — waar noodig — te helpen herzien. Wie deze belangrijke functie zal krijgen is nog niet bekend. Wij weten dat er een Nederlander is — bekwaam en jong — die haar ambieert. En wij kunnen slechts vermoeden, dat men — naar den aard onzer dagen — in Curaçao liever een Curaçaonaar op deze belangrijke plaats zou zien. Een ander nieuw orgaan zal zijn: een Curaçaosch gecommiteerde bij het Departement van Overzeesche Gebiedsdeelen. Voor deze belangrijke functie is bereids de vorengenoemde heer A. D. Jonckheer aangewezen. Er komt véél nieuws in de West op staatsrechtelijk en ander gebied. Moge het nuttig blijken te zijn voor Curaçao en voor de verhoudingen in het Rijk. Wij kunnen slechts deze oprechte wensch uiten en... afwachten of en in welke mate zij in vervulling zal gaan.

* * *

Een opzienbarend vraaggesprek heeft in „Het Parool” ge-
staan. Met Albert Helman, letterkundige en Surinamer Helman heeft een langdurige reis door de West gemaakt. De opzienbarendheid van dit interview neme men met een korrel zout. De meeste van de Paroollezers zullen er niet koud of warm van geworden zijn. Maar wie de West kennen, zijn er warm van geworden. Van verontwaardiging. Helman doet een hevige aanval op de Nederlandsche elementen in de West. Dat mag. Deze elementen zijn niet onfeilbaar en hun heil ligt inderdaad niet duizelingwekkend hoog. Wie Curaçao kent weten waar het aan schort en in welke mate. Doch Helman debiteert onwaarheden. Krenkende onwaarheden. En dat mag niet. Hij mag niet zeggen, dat het grootste deel der Nederlanders in de West gedurende den oorlog pro-Duitsch was. En wanneer hij zegt, dat — nog in 1943 — in de West menschen werden gevangen gezet, omdat zij pro-geallieerd waren, dan is dat een ontoelaatbare generaliseering van een speciaal — den ingewijden bekend — Surinaamsch geval, dat zulk een generaliseerende en korte kenschetsing allerminst verdraagt. Nu wij dit aantee-kenen is het ons nog niet bekend, hoe men in Suriname en Curaçao op deze Helmansche uitlatingen heeft gereageerd. Wij zijn daar benieuwd naar om verschillende redenen. Het is ons bekend, dat minister Jonkman mede het gaan van de parlementaire commissie naar de West heeft bevorderd, omdat hij niet gaarne daar zou zien geschieden wat in de Oost is geschied. Wanneer men in breede autochtone kringen in Suriname en Curaçao de opmerkingen van den heer Helman met genoegen zou hebben vernomen, dan weten wij bovendien, dat de Parlementaire Commissie te laat is gegaan.

* * *

Uit het Curaçaosche Dagblad „Beurs- en Nieuwsberichten” willen wij in het kader van deze korte commentaren een citaat overnemen. Zonder commentaar, omdat het voldoende voor zich zelf spreekt:

„De naderende verwezenlijking van het zelfbestuur voor ons gebied zal andere eischen stellen aan zijn bewoners in verband met zijn politieke organisatie. In zijn Memorie van Antwoord aan de Staten-Generaal zoowel als in het antwoord op de petitie wordt dan ook wel degelijk door de Minister gezegd, dat het zelfbestuur slechts zoover kan gaan als met de bestaande verplichtingen tegenover de heterogene en onvoldoend samenhangende groepen der bevolking verenigbaar is te maken. Het ontbreekt ons nog aan geschoolde politieke leiders. En daarom is het mogelijk, dat het Curaçaosche volk op eenzijdige wijze wordt geleid, hetgeen nimmer in het belang van het geheel kan zijn. Wie de Statenvergaderingen volgt zal opmerken, dat Mr. Dr. M. F. da Costa Gomez eigenlijk de leiding van de Staten in handen heeft, omdat hij daar de kennis en de capaciteiten toe bezit, terwijl de vertegenwoordigers van de Democratische partij op de meest onbeholpen wijze aan hun strevingen uiting geven. Anderen, die ook de kennis en de

capaciteiten bezitten, houden zich in de Staten te veel afzijdig, zoodat er in feite slechts in één richting gewerkt wordt. In onze Volksvertegenwoordiging behooren de wenschen van het geheele Curaçaosche volk in al zijn geleidingen tot uiting te komen, met welke opvatting zonder twijfel Mr. Dr. da Costa Gomez het volkomen eens zal zijn.

Het is dan ook niet aan hem te wijten, dat de andere Statenfiguren een zoo zwakke indruk maken en onze opmerkingen betreffende het eenrichtingsverkeer houden dan ook geenszins een afkeuring van het door den Meester-Doctor bereikte in. Hij heeft de stroomingen des tijds mee en het zou niet van zijn vaardigheid als een goed politicus getuigen, indien hij daarvan geen gebruik maakte. Wij hebben dan ook groote waardeering voor hetgeen hij bereikt heeft, doch zouden gaarne in de Staten de zoo onmisbare schakeering willen zien waaruit een volksvertegenwoordiging haar kracht put.

Curaçao zij zich van de noodzakelijkheid van een grondige politieke scholing van leiders en partijleden op de weg naar zelfbestuur ten volle bewust. Wanneer aan die groei wordt gewerkt zal het zelfbestuur zich op normale wijze ontwikkelen, zoo niet dan zal de schade onberekenbaar zijn."

Tot zoover „Beurs- en Nieuwsberichten".

Zooals gezegd: wij hebben er niets aan toe te voegen. Alleen dit: Curaçao is een klein land, alle zes eilanden te zamen zijn niet groter dan één derde gedeelte van onze provincie Limburg. Maar één politicus-van-formaat op 128.000 inwoners is (te) weinig. Groote verantwoordelijkheid rust op de tengere schouders van Mr. Dr. da Costa Gomez. Wij weten dat hij zich van deze verantwoordelijkheid bewust is en dat hij zich daarnaar gedraagt.

* * *

Curaçao heeft een man van formaat verloren. Op 24 November ontsliep, 74 jaar oud, C. S. Gorsira J.P.E.zn. Jaren lang was „Sjon Joonchi" directeur van de Curaçaosche Bank; hij was lid van de (voormalige) Koloniale Raad (de latere Staten); pas in 1944 trad hij af als onder-voorzitter van den Raad van Bestuur. In een groot aantal vereenigingen vervulde hij leidende functies. Hij wees, gedurende den oorlog, op de gevaren die den Curaçaoschen gulden bedreigden en hij „redde" inderdaad de Curaçaosche valuta. Bovendien was hij zoo beminne-lijk als hij knap was. Hij nam een vooraanstaande plaats in Curaçao's handelsleven in. Een verlies voor Curaçao en voor het Rijk, dit verscheiden van dezen man, dien het ons een oprechte behoefte is in eerbied en dankbaarheid te herdenken.
EL.

DE WARE WEG (Vervolg van pag. 3)

tallen millioenen op Java en Sumatra, prijs gaf aan de willekeur van de „republiek" en van haar opgezwepte aanhangers, meerendeels vereenigd in allerhande veelal onderling twistende, gewapende groepen en benden. Hieruit volgt, dat men aanstonds na het herstel van rust en orde, welk herstel op zichzelf reeds het werkzaamste middel daartoe vormt, zich tot deze massa heeft te wenden. Haar moet de zekerheid gegeven worden, dat niet alleen de orde en de veiligheid door de Nederlanders worden hersteld, *maar tevens het recht.* Het recht, waarop het bestuur gegrondvest was en weer zal worden.

Men faalde ten slotte, doordat men zich van Augustus 1945 tot Februari 1947 heeft overgegeven aan de leiding eener groep, die steeds dieper werd gestrikt in de eigen illusies. Hieruit volgt, dat het nieuwe beleid zich van die dwalingen zal hebben te bevrijden.

Dit alles is mogelijk. Het is mogelijk, dat men zowel in Nederland als in Indië nog de kracht vindt, om terwijl reeds zooveel voor goed verloren schijnt, ten langen leste tot herstel te komen. Tot herstel van inzicht en tot het hervinden van eigen kracht, eigen geloof, eigen overtuiging en vertrouwen in de eigen roeping.

Die roeping is, gelijk zij steeds was, het brengen van de volkeren van Indonesië tot vrijheid en zelfstandigheid. Tot de ware vrijheid en de ware zelfstandigheid, welke zij zullen vinden zoo men oprecht streeft naar verwezenlijking van het in 1942 door H.M. de Koningin in Haar bekende rede gestelde doel. Dezelfde Landsvrouw, die in Haar Troonrede van 1901 voor het eerst gewaagde van Nederlands zedelijke roeping jegens Indië, wees in 1942 opnieuw DENZELFDEN WEG. Zij wees toen Indië een toekomst aan van vrijheid binnen het Koninkrijk. Het is ook thans nog niet te laat op dien weg verder te gaan, zoo men van den ingeslagen dwaalweg nog tijdig terugkeert. Die dwaalweg voert naar chaos en naar ondergang voor Indië en Nederland en naar onzegbare rampspoed met name voor de Indische volken. De ware weg voert naar samenwerking, veiligheid, vrijheid en vrede.

Voor speciaal *Indische Rijsttafel*

Café-Restaurant „WEST-END"

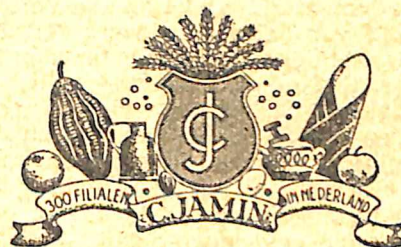
Telefoon 84817

AMSTERDAM, Overtoom 87

81576

86075

Aanbevelend: W. Planje

Oost West - Thuis Best

met *Cjamin* 't allerbest!

Indisch
Restaurant

„Waroong Djawa"

Lange Houtstraat 4, Telefoon 113466

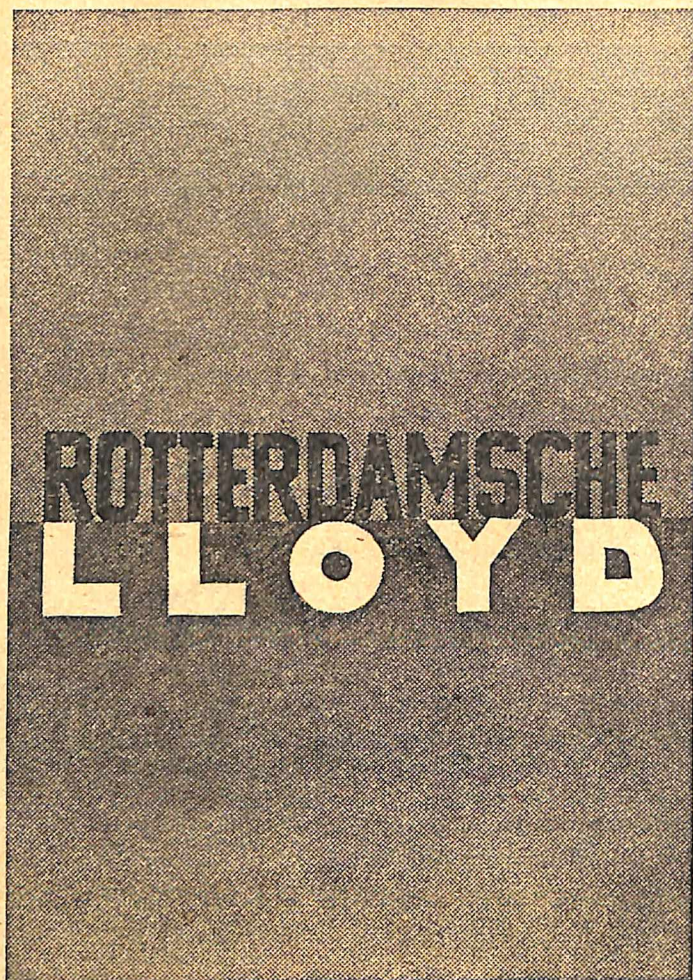
's-GRAVENHAGE

NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

Hoofdkantoor: Amsterdam - Kantoren in binnen- en buitenland

ALLE BANK-, EFFECTEN-
EN ASSURANTIEZAKEN

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

KOLEN KEMELING

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

MIDDENSTANDSDIPLOMA. 52 eenvoudige, glasheldere schriftelijke lessen. Uitv. correctie van huiswerk. Eigen tentamens. Universitair gevormde cursusleiders. Bij niet slagen geld terug. Cursusgeld contant f 70.— of f 6.50 per 4 lessen. Wacht niet. Meldt U onmiddellijk aan, dan kunt U in Maart 1947 nog examen doen.

Garage-monteur
(Bovag eischen)
Motorrijwiel-techniek
voor iederen motorrijder
Hoogere Alg. Ontwikkeling
2 j. 104 lessen, 13 vakken
Muziekgeschiedenis
10 fraaie lessen

Relaties maken
nieuwe Amerikaansche
cursus, 10 lessen

Sexuologie
wetenschappelijke cursus o.l.v. arts. Alleen voor volwassenen.
10 lesdictaten

Beleefdheidsleer
onze succes-cursus
10 lessen. f 10.—

Gelaatsverzorging
de cursus voor iedere vrouw

Nationale Volks Universiteit - Haagsche Onderwijs Instellingen
Willem de Zwijgerlaan 38, Den Haag. VRAAGT PROSPECTUS

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

ER IS
MAAR
ÉÉN

Klokken-Dokter

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129

Telefoon
2 nummers
33.38.69
33.79.26

met de *grootste reparatie-inrichting*
op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelsche tafelklokken met maan en datum, Friesche klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, sloopjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

ALLE ONDERDEELLEN VOORRADIG

Unox

fijnste
vleeschwaren

VAI 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het
„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”
Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenschte inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artist en Ondernemer, **Nieuwe Binnenweg 346 b**
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

't Goude Hoofd

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuk en op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

„Snafager” Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

**INFORMATIES EN NASPORINGEN
OP ELK GEBIED**

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

210 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

Tijdschriften voor Indië

Het hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten in het verre Oosten, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur. **Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten (door f 6,— te storten op gironummer 14574 van Oost en West) ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, Den Haag, dat voor onmiddellijke doorzending zorg draagt. Adresseering aan particulieren in Indië is niet mogelijk.**

Bij Uw bezoek
aan Rotterdam

ROCHUSSENSTRAAT 172
Cor van Eck

„L' Ambassadeur”

Stichting Indische Documenten